

Zelena gentrifikacija i uloga gradskih parkova

Jutrović, Igor

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Agriculture / Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:204:628231>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Agriculture University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

**ZELENA GENTRIFIKACIJA I ULOGA
GRADSKIH PARKOVA**

DIPLOMSKI RAD

Igor Jutrović

Zagreb, rujan, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

Diplomski studij:

Krajobrazna arhitektura

**ZELENA GENTRIFIKACIJA I ULOGA
GRADSKIH PARKOVA**

DIPLOMSKI RAD

Igor Jutrović

Mentor:

Doc.dr.sc. Dora Tomić Reljić

Zagreb, rujan, 2024.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET**

**IZJAVA STUDENTA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI**

Ja, **Igor Jutrović**, JMBAG 0054040694, rođen 19.06.1995. u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradio diplomski rad pod naslovom:

ZELENA GENTRIFIKACIJA I ULOGA GRADSKIH PARKOVA

Svojim potpisom jamčim:

- da sam jedini autor ovoga diplomskog rada;
- da su svi korišteni izvori literature, kako objavljeni tako i neobjavljeni, adekvatno citirani ili parafrazirani, te popisani u literaturi na kraju rada;
- da ovaj diplomski rad ne sadrži dijelove radova predanih na Agronomskom fakultetu ili drugim ustanovama visokog obrazovanja radi završetka sveučilišnog ili stručnog studija;
- da je elektronička verzija ovoga diplomskog rada identična tiskanoj koju je odobrio mentor;
- da sam upoznat s odredbama Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu (Čl. 19).

U Zagrebu, dana _____

Potpis studenta

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

IZVJEŠĆE
O OCJENI I OBRANI DIPLOMSKOG RADA

Diplomski rad studenta **Igor Jutrović**, JMBAG 0054040694, naslova

ZELENA GENTRIFIKACIJA I ULOGA GRADSKIH PARKOVA

obranjen je i ocijenjen ocjenom _____, dana _____.

Povjerenstvo:

potpisi:

1.	doc.dr.sc. Dora Tomić Reljić	mentor	_____
2.	izv.prof.art. Monika Kamenečki	član	_____
3.	doc.art. Aneta Mudronja Pletenac	član	_____

Zahvala

Prije svega, želim izraziti svoju duboku zahvalnost mentorici, doc. dr. sc. Dori Tomić Reljić, koja je prihvatila izazov vođenja ovog diplomskog rada te me stručno usmjeravala kroz sve faze njegovog nastanka. Posebno cijenim njezinu kontinuiranu dostupnost, kao i vrijedne stručne materijale koji su mi bili od iznimne pomoći u početnim fazama pisanja.

Iskrena zahvala ide i članicama komisije, izv. prof. art. Moniki Kamenečki i doc. art. Aneti Mudronji Pletenac, na vremenu, materijalima, stručnim savjetima te podršci koju su mi pružile tijekom cijelog mog studija. Njihova stručnost i angažman značajno su doprinijeli mom akademskom napretku, a posebno sam zahvalan na prilikama koje su mi pružile sudjelovanjem u projektima koji su dodatno produbili moje razumijevanje i znanje u struci.

Posebnu zahvalu dugujem svojoj supruzi, prijateljici i kolegici Moniki, koja mi je pružila ključnu podršku pri odluci da upišem studij krajobrazne arhitekture. Zahvalan sam joj na upoznavanju s principima struke i svrhe studija, na proslijeđenim skriptama i materijalima, na povezivanju s ključnim osobama, na motiviranju i poticajima da ne odustajem pred izazovima. Na posljetku, zahvalan sam joj na predloženoj inicijalnoj temi, koja je kasnije rezultirala ovim radom.

Veliku zahvalu upućujem i svom kolegi, prijatelju i kumu Andreju, čija je podrška bila neizostavna tijekom studija. Njegovi konstruktivni komentari, savjeti i neprekidna suradnja uvelike su pridonijeli mom uspjehu i zadovoljstvu studiranja.

Zahvaljujem i ostatku svoje obitelji - koja kada je shvatila da je moja odluka o povratku na fakultet čvrsta - pružila podršku i veselila se svakom mojem akademskom uspjehu.

Zahvaljujem svim pojedincima koji su na bilo koji način pridonijeli mom akademskom putu i osobnom te profesionalnom razvoju.

SADRŽAJ

<u>1. Uvod</u>	1
1.1. Ciljevi rada	2
<u>2. Teorijska polazišta i pregled literature</u>	2
2.1. Terminologija	2
2.2. Pregled literature	4
2.3. Svjetski poznati primjeri zelene gentrifikacije	5
2.3.1. Barcelona, Španjolska	5
2.3.2. New York, USA	6
2.3.3. London, UK	7
2.3.4. Kopenhagen, Danska	8
2.3.5. Berlin, Njemačka	9
2.4. Uloga zelene gentrifikacije	10
<u>3. Materijali i metode</u>	11
<u>4. Analiza odabranih slučajeva zelene gentrifikacije u Europi</u>	12
4.1. The Queen Elizabeth Olympic Park	12
4.1.1. Lokacija	12
4.1.2. Projekt i beneficije	13
4.1.3. Posljedice	14
4.1.4. Zaključak	14
4.2. Porta Nuova	14
4.2.1. Lokacija	14
4.2.2. Projekt i beneficije	15
4.2.3. Posljedice	15
4.2.4. Zaključak	16
4.3. Tuindorp Nieuwendam	16
4.3.1. Lokacija	16
4.3.2. Projekt i beneficije	17
4.3.3. Posljedice	17
4.3.4. Zaključak	18
4.4. Parc Central	18
4.4.1. Lokacija	18
4.4.2. Projekt i beneficije	19
4.4.3. Posljedice	19
4.4.4. Zaključak	20

4.5. Weaver Park	20
4.5.1. Lokacija	20
4.5.2. Projekt i beneficije	20
4.5.3. Posljedice	21
4.5.4. Zaključak	22
<u>5. Grad Zagreb</u>	<u>22</u>
5.1. Gradski parkovi	22
5.1.1. Zagrebački parkovi po naseljima	23
5.1.2. Veliki parkovi grada Zagreba	32
5.2. Statistika	36
<u>6. Rezultati rada</u>	<u>43</u>
6.1. Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom	43
6.2. Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom	45
<u>7. Zaključak</u>	<u>47</u>
<u>8. Popis literature</u>	<u>48</u>
<u>9. Popis slika</u>	<u>51</u>
<u>10. Popis priloga</u>	<u>53</u>
<u>11. Životopis</u>	<u>60</u>

Sažetak

Diplomskog rada studenta Igora Jutrovića, naslova

ZELENA GENTRIFIKACIJA I ULOGA GRADSKIH PARKOVA

Ovaj rad istražuje fenomen zelene gentrifikacije s posebnim fokusom na gradske parkove i njihov utjecaj na urbane zajednice. Zelena gentrifikacija se odnosi na nenamjerne posljedice urbanih zelenih intervencija koje, unatoč ekološkim i društvenim koristima, često dovode do porasta cijena nekretnina i raseljavanja stanovnika s nižim primanjima. Rad analizira nekoliko europskih primjera, uključujući London, Barcelonu, Milano i Valenciju, te proučava kako su zeleni projekti u Zagrebu podložni sličnim rizicima. Korištene su metode prostorne analize i pregled literature kako bi se identificirale lokacije podložne zelenoj gentrifikaciji te kreirale strategije za ublažavanje negativnih posljedica. Zaključno, rad ističe potrebu za inkluzivnim urbanističkim planiranjem koje uzima u obzir socijalnu pravednost i održivost.

Ključne riječi: zelena gentrifikacija, gradski parkovi, raseljavanje, održivost, socijalna pravednost i inkluzija.

Summary

Of the master's thesis - student Igor Jutrović, entitled

GREEN GENTRIFICATION AND ROLE OF CITY PARKS

This paper investigates the phenomenon of green gentrification with a special focus on city parks and their impact on urban communities. Green gentrification refers to the unintended consequences of urban green interventions that, despite environmental and social benefits, often lead to rising property prices and displacement of lower-income residents. The paper analyzes several European examples, including London, Barcelona, Milan and Valencia, and studies how green projects in Zagreb are subject to similar risks. Methods like spatial analysis and literature review were used to find locations subjected to green gentrification and create strategies to mitigate negative consequences. In conclusion, the paper highlights the need for inclusive urban planning that considers social justice and sustainability.

Keywords: green gentrification, city parks, displacement, sustainability, social justice and inclusion.

1. Uvod

Tema zelenih površina u urbanim prostorima postaje sve važnija kako gradovi teže poboljšanju kvalitete života svojih građana. Kroz projekte zelene infrastrukture, kao što su projektiranje novih parkova i rekreacijskih zona, lokalne vlasti zajedno sa stručnjacima nastoje stvoriti prostore koji ne poboljšavaju samo zdravlje građana, već smanjuju i utjecaj klimatskih promjena. Povećanjem broja zelenih površina u gradu, te smanjenjem opločenih i asfaltiranih površina stvaraju se površine koje upijaju višak oborina te time ne dolazi do preopterećenja dovodne infrastrukture. Stoga parkovi, javni vrtovi, ulični drvoredi i ostale zelene površine u gradovima stvaraju ekološku održivost, ali i ekonomsku i socijalnu održivost. No, uz sve pozitivne promjene, pojavljuje se fenomen koji u posljednje vrijeme privlači sve veću pažnju, "zelena gentrifikacija". On se odnosi na neplanirane posljedice gradskih zelenih površina gdje novi parkovi i slične zelene površine nenamjerno raseljavaju postojeće stanovništvo radi povećanja vrijednosti nekretnina, a stoga i najamnima. Koncept "gentrifikacije" definirala je Ruth Glass 1964. godine kako bi opisala premještanje pojedinca iz radničke klase od strane srednje klase i povezane transformacije društvenog karaktera i fizičkog krajobraza u središnjim četvrtima Londona nakon Drugog svjetskog rada. (Glass, 1964.).

Preuređenje i prenamjena velikih urbanih područja 1990-ih godina prostori poput urbane periferije, lokaliteti kulturne baštine, poslovni prostori, znamenitosti, obalnih područja, brownfielda i ruralnih regija prilagođeni su kako bi se stvorili stambeni i potrošački prostori prilagođeni potrebama srednje klase. Taj proces proširio je analitički opseg koncepta gentrifikacije iz kojeg su proizašli podtipovi i novi pročišćeniji istraživački pravci kao što su: 'novoizgrađena gentrifikacija', 'komercijalna gentrifikacija', 'turistička gentrifikacija' i ruralna gentrifikacija. (Gou i sur., 2023).

Iako su se do 2000-tih godina istraživanja gentrifikacije uglavnom fokusirala na socijalnu, ekonomsku, kulturalnu i prostornu granu gentrifikacije sa limitirajućim pozornostima na 'prirodni' aspekt gentrifikacije, zelena gentrifikacija pojavila se kao jedna od najznačajnijih grana klasične teorije gentrifikacije. Posljednjih desetljeća sve je veći broj znanstvenika koji su spojili tradicionalne koncepte gentrifikacije s okolišem i društvenim teorijama, fokusirajući svoja istraživanja na ulogu "ozelenjivanja" kao glavnog faktora gentrifikacije. (Gou i sur., 2023.).

Stoga se zelena gentrifikacija događa kada "ozelenjivanjem", odnosno izvedbom urbanističkih projekata pokušava poboljšati okoliš, no umjesto toga se stvaraju ekskluzivni prostori koji izdvajaju postojeće zajednice. Tako nove karakteristike zelenih prostora privlače i pogodne su pridošlicama višeg socio-ekonomskog statusa, nenamjerno isključujući postojeće zajednice i tradicije. Takav tip isključenosti zajedno s rastućim troškovima stanovanja pogoršava nejednakost i otežava gradovima postizanje socijalne i ekološke pravde.

Iz tog razloga, ključno je razvijanje strategija koje u procesima urbane obnove daju prioritet sudjelovanju zajednice, njihovom očuvanju i potrebama, pristupačnom stanovanju i pravednom oblikovanju zelenih površina, transparentnoj komunikaciji koji su nužni za sprječavanje negativnih učinaka zelene gentrifikacije.

1.1. Ciljevi rada

Cilj ovog rada je kritički ispitati fenomen 'zelene gentrifikacije' s fokusom na gradske parkove i utjecaj na urbane zajednice kroz njihove društvene dinamike. Istražiti kako nove zelene površine iako zamišljene za poboljšanje urbanog okruženja, mogu nenamjerno uzročiti migraciji postojećih zajednica povećavanjem vrijednosti nekretnina i najamnina.

Analizirajući primjere i koristeći postojeću stručnu i znanstvenu literaturu, rad nastoji identificirati ključne čimbenike koji pokreću stvaranje zelene gentrifikacije te procijeniti učinkovitosti trenutnih strategija i rješenja u ublažavanju tih pojava.

Nadalje, cilj je identificirati i predložiti djelotvorne strategije i preporuke koje mogu stvoriti inkluzivne zelene površine s osvrtom na očuvanje društvenog tkiva postojećih zajednica, te promovirajući uključivost i održiv urbani razvoj.

2. Teorijska polazišta i pregled literature

2.1. Terminologija

Gentrifikacija se opisuje kao proces kojim se bogatiji pojedinci sele u četvrti s tradicionalno nižim prihodima, što dovodi do povećanja vrijednosti nekretnina i često rezultira raseljavanjem dugotrajnih stanovnika. Ta se transformacija obično događa kroz renoviranje stambenih objekata, te priljev novih usluga i sadržaja koje pokreću privatna ulaganja i urbane politike mijenjajući društveno tkivo i demografski sastav područja (Lees i sur., 2018).

Zelena gentrifikacija definirana je kao nova ili pojačana urbana socio-ekonomska nejednakost koja je produkt 'zelenih strategija i intervencija ozeljavanja gradova kao što su staze, parkovi, gradski vrtovi, ekološki koridori ili elementi zelene infrastrukture (Anguelovski i sur., 2018), a rezultiraju povećanom vrijednosti imovine, što dovodi do migracije, odnosno raseljenja stanovnika s nižim primanjima (Checker, 2020).

Ekološka gentrifikacija definirana je kroz provedbu agende planiranja zaštite okoliša koja se odnosi na javne zelene površine koja dovodi do isključivanja ekonomski najugroženije ljudske populacije uz istovremeno prihvaćanje ekološke etike (Dooling, S. 2009., prema Anguelovski i sur. 2018), odnosno sugerira da razvoj zelenih površina koristi bogatijem stanovništvu i stvara dobrobiti za okoliš na račun marginaliziranih zajednica (Smith, 1996).

Ekološke povlastice nastaju kada su stanovnici s niskim prihodima i pripadnici manjina isključeni iz četvrti u kojima se stvaraju nove zelene površine, od čega veću prednost i koristi imaju više socijalno i etnički povlašteni stanovnici (Anguelovski i sur., 2018, Moskowit, 2017),

Ekološka pravda odnosi se na pravedno postupanje i smislenu uključenost svih ljudi, bez obzira na rasu, boju kože, nacionalno podrijetlo ili prihod, u razvoj, provedbu i provedbu zakona, propisa i politika zaštite okoliša (Anguelovski i sur., 2018). Checker (2020) definira kao načelo prema kojem bi zajednice s niskim prihodima i manjinske zajednice trebale imati jednaku zaštitu od opasnosti za okoliš i jednak pristup procesima donošenja odluka.

Urbane zelene površine često se definiraju kao područja vegetacije u gradovima, uključujući parkove, vrtove i zelene koridore, namijenjena poboljšanju kvalitete okoliša i javnog zdravlja.

Ovi prostori služe kao ekološka infrastruktura, pružajući stanovnicima prilike za rekreaciju, društvenu interakciju i koristi za okoliš. Oni doprinose urbanoj održivosti ublažavanjem onečišćenja, povećanjem bioraznolikosti i poboljšanjem mentalnog blagostanja. (Anguelovski i sur., 2018).

Društvena jednakost odnosi se na pravednost u socijalnoj politici, osiguravanje jednakih mogućnosti i pristupa resursima, uslugama i pogodnostima za sve pojedince, posebno marginalizirane zajednice. U kontekstu urbanog razvoja, to uključuje rješavanje razlika u stambenim, zdravstvenim i okolišnim uvjetima. (Checker, 2020).

Održivi urbani razvoj može se smatrati procesom pomirenja tri imperativa: (I) ekološki imperativ življenja unutar globalnog biofizičkog nosivog kapaciteta i održavanja bioraznolikosti; (II) društveni imperativ da se osigura razvoj demokratskih sustava upravljanja za učinkovito promicanje i održavanje vrijednosti po kojima ljudi žele živjeti; i (III) ekonomski imperativ da se osigura zadovoljenje osnovnih potreba diljem svijeta. No, inicijative za održivi razvoj zajednice moraju se uskladiti sva tri imperativa za postizanje integriranog planiranja održivosti zajednice. (Dale, 2009) Prioritet takvog razvoja je dobrobit sadašnjih i budućih generacija integracijom zelene infrastrukture i promicanjem upravljanja okolišem. (Lees i sur., 2018).

Sudjelovanje zajednice u urbanističkom planiranju uključuje uključivanje lokalnog stanovništva u procese donošenja odluka kako bi se osiguralo da razvojni projekti odražavaju njihove potrebe i prioritete. To je ključna komponenta stvaranja uključivog i pravednog urbanog okruženja. (Moskowitz, 2017).

Ekonomski dostupno stanovanje je stanovanje koje se smatra pristupačnim osobama s prosječnim ili nižim prihodom kućanstva. To je ključni element u rješavanju urbane nejednakosti i sprječavanju raseljavanja zbog gentrifikacije. (Lees i sur., 2018).

Raseljavanje dolazi kada su stanovnici prisiljeni iseliti se iz svojih domova zbog porasta cijena nekretnina ili najamnina, često kao rezultat urbanog razvoja ili gentrifikacije. To može poremetiti društvene mreže i raseliti ranjivo stanovništvo. (Smith, 1996).

Zeleni jaz (eng. 'Green gap') opisuje kako općine, investitori i povlašteni stanovnici pronalaze nove potencijalne 'zelene najamnine' od projekata ozelenjivanja, objašnjavajući ih kao dobitak za sve i javnih dobara za sve. (Anguelovski i sur., 2018).

Prema Checker 2020., socijalna pravda u urbanom planiranju uključuje osiguranje da marginalizirane zajednice dobiju ravnopravan pristup zelenim površinama i da nisu nepravedno opterećene negativnim posljedicama urbanog razvoja. Checker tvrdi da ekološki projekti često prikrivaju temeljne socioekonomske nejednakosti i dovode do raseljavanja ranjivog stanovništva.

Koncept Lefebvrea o "Pravu na grad" naglašava da bi svi gradski stanovnici trebali imati priliku sudjelovati u odlukama koje oblikuju njihovu životnu okolinu. Smith istražuje kako gentrifikacija dovodi u pitanje ovo pravo privilegiranjem određenih skupina nad drugima u stvaranju urbanog prostora. (Smith, 1996).

Zeleni urbanizam je interdisciplinarni koncept koji zahtijeva suradnju različitih stručnjaka, uključujući krajobrazne arhitekta, inženjere, urbaniste, ekologe i druge. Usredotočen je na

smanjenje upotrebe energije, vode i materijala tijekom životnog ciklusa urbanih četvrti, uključivanje obnovljive energije, smanjenje emisije ugljika i promicanje recikliranja i održivih praksi. Cilj je stvoriti kompaktne policentrične gradove mješovite namjene koji odgovaraju svojoj klimi, maksimiziraju prirodne resurse i podržavaju održivu mobilnost i sigurnost hrane kroz urbanu poljoprivredu. (Lehmann, 2010). Dok zeleni urbanizam promiče zdravije, održivije gradove, on također može dovesti do zelene gentrifikacije kada ti ekološki prihvatljivi projekti povećaju poželjnost određenih četvrti. To stvara paradoks u kojem napori da se gradovi učine zelenijim i održivijim mogu pridonijeti društvenoj nejednakosti.

2.2. Pregled literature

S obzirom na globalne trendove i politike, jasno je da postoji širok raspon radova koji obrađuju teme zelene gentrifikacije, društvenih posljedica zelenih intervencija, razvoja urbanih parkova te njihovog utjecaja na lokalne zajednice, kao i ekonomskih učinaka i pravičnog dizajna gradskih prostora. Zbog multidisciplinarnost ove teme, premda nedostaje dovoljno stručnih radova iz perspektive krajobrazne arhitekture za područje Hrvatske, za potrebe izrade ovog rada, primarno se oslanjalo na strane znanstvene i stručne publikacije.

Među brojnim autorima koji su značajno pridonijeli tematici zelene gentrifikacije ističu se Angelovski I., Connolly J. J., Garcia-Lamarca M., Cole H., Pearsall H. u radu „New scholarly pathways on green gentrification: What does the urban ‘green turn’ mean and where is it going?“ iz 2018. Ovaj rad postavlja temelj za razumijevanje kako je urbani "zeleni zaokret" u kontekstu gentrifikacije stvorio nove izazove u urbanom planiranju, naročito u pogledu socijalne nejednakosti. Kroz analizu brojnih globalnih primjera, autori propituju kako zelene intervencije u gradovima, iako nužne za održivost, često dovode do nepredviđenih posljedica poput rasta cijena nekretnina i iseljavanja ranjivih zajednica.

U sklopu istraživanja tematskog opsega zelene gentrifikacije, rad Gou F., Zhai W. i Wang Z. iz 2023., pod nazivom „Visualizing the Landscape of Green Gentrification: A Bibliometric Analysis and Future Directions“, pruža duboku literaturnu analizu dosadašnjih istraživanja na ovu temu. Ovaj rad predstavlja sintezu istraživačkih trendova i ključnih autora u polju, pružajući smjernice za buduća istraživanja. Značajno je što su autori identificirali ključne geografske lokacije i sektore gdje su teme zelene gentrifikacije najviše zastupljene, a posebno naglašavaju kako je većina studija usmjerena na razvijene zemlje, što ukazuje na potrebu za dodatnim istraživanjima u manje razvijenim regijama.

Gould K. A. i Lewis T. L. u svojoj knjizi „Green Gentrification: Urban sustainability and the struggle for environmental justice“ detaljno istražuju konflikte između urbanih politika usmjerenih na održivost i prava lokalnih zajednica. Njihov rad se fokusira na paradoksalne učinke zelene infrastrukture koja, iako često uvedena radi poboljšanja kvalitete života, dovodi do istiskivanja postojećih zajednica zbog povećanja troškova stanovanja i života. Ovaj rad je ključan za razumijevanje kako zelena infrastruktura može nejednako raspodijeliti koristi održivosti, te je primjer globalnog trenda u kojem zelene politike postaju alat za profit umjesto za društvenu pravdu.

Anders Blok, u radu „Urban green gentrification in an unequal world of climate change“, razmatra implikacije klimatskih promjena na procese urbane zelene gentrifikacije. Autor naglašava kako globalni izazovi klimatskih promjena u nejednakom svijetu dodatno pogoršavaju nejednakosti u urbanim sredinama, te upozorava na potrebu za inkluzivnim pristupom u urbanom planiranju. Blokov rad posebno se ističe zbog svoje globalne perspektive i razmatranja različitih regionalnih pristupa urbanom razvoju u kontekstu klimatskih promjena.

Checker M. u knjizi „The Sustainability Myth: Environmental Gentrification and the Politics of Justice“ iz 2020. godine kritički ispituje mitove održivosti i njihov stvarni utjecaj na marginalizirane zajednice. Autorica se fokusira na politike koje pod krinkom održivosti provode gentrifikaciju i dodatno marginaliziraju one već pogođene ekonomskim i društvenim nejednakostima. Ovaj rad nudi jasnu perspektivu o političkim i ekonomskim silama koje stoje iza zelene gentrifikacije, te kako one koriste narativ održivosti za profit i ekonomski razvoj na štetu socijalne pravde.

2.3. Svjetski poznati primjeri zelene gentrifikacije

Fenomen zelene gentrifikacije postao je sve rašireniji u gradovima diljem svijeta, budući da su urbane zelene površine, projektirane za poboljšanje kvalitete okoliša i poboljšanja životnih uvjeta, također pridonijele društveno-ekonomskim promjenama. Slijedeći primjeri pružaju uvid u različite manifestacije zelene gentrifikacije i društveno-prostorne posljedice unutar urbanog konteksta.

2.3.1. Barcelona, Španjolska

Barcelona je bila središnja točka u studijama o zelenoj gentrifikaciji, posebno zbog svojih ambicioznih projekata urbane održivosti. Transformacija gradskih zelenih površina, kao što se vidi u četvrtima kao što je Poblenou, primjer je kako ekološka ponovna izgradnja može doprinijeti gentrifikaciji. Barcelonin projekt 22@, koji je započeo početkom 2000-ih, imao je za cilj revitalizaciju bivših industrijskih područja uvođenjem parkova, biciklističkih staza i pješačkih zona.

Projekt 22@ razvijen je kao odgovor na nekadašnje industrijsko područje čija je industrijska oznaka bila 22a. U tu svrhu predviđene su aktivnosti koje ne ometaju i ne zagađuju okoliš u okviru urbane, gospodarske i društvene obnove četvrti. Područje 22@ teži "strateškoj koncentraciji intenzivnih aktivnosti temeljenih na znanju".

Njegove tri glavne dimenzije su: (I) urbana obnova: stvaranje uravnoteženog okruženja za bolje uvjete rada, života i učenja, (II) gospodarska obnova: stvaranje znanstvenog, tehnološkog i kulturnog središta metropolitanskog značaja, (III) društvena obnova: pojačavanje odnosa između stručnjaka. (Governing Mayor of Berlin - Senate Chancellery, n.d., 22@ Barcelona).

Slika 2.3.1. Područja preobrazbe projekta 22@

Izvor: https://www.researchgate.net/figure/Development-areas-of-the-22-district-blue-line-overall-perimeter-red-line-business_fig2_340605091

Poblenou, nekoć pretežno radnička četvrt, doživjela je značajne promjene uvođenjem visokotehnoških poduzeća, novih stambenih zgrada i zelene infrastrukture. Ta su kretanja podigla vrijednost nekretnina, privukavši bogatije stanovnike i raselivši dugogodišnje zajednice s nižim prihodima i useljeničke zajednice. Proces gentrifikacije nije bio potaknut samo poboljšanjima okoliša, već i gradskim promicanjem kreativnih industrija, što je dodatno pojačalo špekulacije nekretninama i društveno raseljavanje.

2.3.2. New York, USA

Projekt High Line Park u New Yorku postao je jedan od najpoznatijih primjera zelene gentrifikacije. High Line, sa svojih 1,45 milja odnosno 2,33 km dug uzdignuti linearni park izgrađen na napuštenoj centralnoj željezničkoj pruzi New Yorka na zapadnoj strani Manhattana, otvoren je u fazama počevši od 2009.

Slika 2.3.2. HighLine Park

Izvor: <https://www.thehighline.org/about/>

Projekt je hvaljen zbog transformacije zapuštenog industrijskog prostora u zelenu urbanu oazu, pružajući novo rekreacijsko područje za stanovnike i posjetitelje. Međutim, popularnost parka dovela je do vrtoglavog skoka cijena nekretnina u okolnim četvrtima, uključujući Meatpacking

District, Chelsea i Hell's Kitchen. Građevinski sektor je iskoristio privlačnost zelenih površina, što je dovelo do luksuznih stambenih kompleksa, butik hotela i otmjenih restorana koji su zamijenili pristupačnije stanove i mala poduzeća. Dugotrajni stanovnici, osobito oni u stanovima sa stabiliziranom najamninom, našli su se izbačeni iz tog područja. Projekt naglašava napetost između inicijativa za urbano ozelenjivanje i socioekonomskih posljedica obnove.

2.3.3. London, UK

Obnova istočnog Londona za Ljetne olimpijske igre 2012. još je jedan istaknuti slučaj zelene gentrifikacije. Razvoj ovog područja uključivala je stvaranje Olimpijskog parka kraljice Elizabete, jednog od najvećih urbanih parkova u Europi, koji je zamišljen kao velika ekološka i javno-zdravstvena inicijativa.

Park i okolna infrastruktura donijeli su nove sadržaje, zelene površine i gospodarske prilike u nekadašnje industrijsko i siromašno područje. Međutim, nova ulaganja i kasniji razvoj doveli su do raseljavanja stanovnika s nižim prihodima iz četvrti kao što su Stratford, Hackney Wick i Leyton. Cijene nekretnina i najamnine dramatično su porasle, što je otežavalo dugotrajnim stanovnicima da ostanu u svojim domovima.

Preuređenje je također privuklo bogatije pridošlice, mijenjajući društveno tkivo tih zajednica. Dok je olimpijsko naslijeđe trebalo biti u korist lokalnog stanovništva, ono je umjesto toga pridonijelo porastu nejednakosti i raseljavanja.

Slika 2.3.3. Queen Elizabeth Olympic Park

Izvor: <https://www.queenelizabetholympicpark.co.uk/explore-park/parklands-and-playgrounds>

Lokacija olimpijskih igara u Londonu je uključivala fokus na kreativnu ekonomiju; međutim, u izradi plana kulturni djelatnici su izmješteni i destabilizirani, te je izrađen privremeni kulturni projekt. Novi razvoj predložen je na temelju preseljenja kreativaca iz jednog dijela Londona u drugi. Ti su projekti pogrešni zbog 'sljepoće' za djelovanje kreativne ekonomije. Projektanti i izvođači ne vide postojeće kulturne aktivnosti (ili ih ne vrednuju). (Lees i sur., 2018).

2.3.4. Kopenhagen, Danska

Četvrt Nordhavn u Kopenhagenu suvremeni je primjer kako eko-urbanizam može potaknuti gentrifikaciju. Nordhavn, prethodno industrijsko lučko područje, pretvara se u održivu urbanu četvrt s fokusom na zelenu infrastrukturu, javni prijevoz i energetske učinkovite zgrade. Razvoj ovog područja dio je cilja grada Kopenhagena da postane ugljično neutralan do 2025.

Nova četvrt uključuje velike zelene površine, biciklističke staze i pristup obali, što ju je učinilo atraktivnom lokacijom i za međunarodne investitore i za imućne stanovnike. Međutim, visoki troškovi stanovanja u Nordhavnu izazvali su zabrinutost zbog isključenosti obitelji sa srednjim i nižim prihodima, kao i potencijalnog raseljavanja postojećih zajednica radničke klase u susjednim okruzima.

Slika 2.3.4. Obala naselja Nordhavn

Izvor: https://media.istockphoto.com/id/1164345031/photo/portland-towers-in-nordhavn-district-in-copenhagen.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=RXUIHj84SFLmujdpmYHYJ0qH5szga1GsAd0uBbxjU_w=

Kao postindustrijsko mjesto uz obalu koje su odavno napustile lučke i proizvodne aktivnosti, Nordhavn se tako upisuje u izvanredan oporavak grada od gospodarske krize nakon 1990-ih, izranjajući kao središte novih usluga i ekonomija znanja. Ovdje, projekt nasljeđuje svoja temeljna institucionalna pravila, uvjete i strategije izravno iz šire putanje najavljene gentrifikacije utjelovljene u neoliberalno prožetoj Agenciji za razvoj Gradova i Luka. (Blok, 2019).

Slučaj Nordhavna ilustrira napetost između ambicioznih ekoloških ciljeva i društvenih implikacija takvih projekata, posebice u smislu pristupačnosti stanovanja i socijalne jednakosti.

2.3.5. Berlin, Njemačka

Berlinski Tempelhofer Feld jedan je od najznačajnijih slučajeva urbane zelene gentrifikacije u Europi. Nekadašnja zračna luka, Tempelhofer Feld je 2010. pretvorena u veliki javni park. Park nudi otvoreni prostor za rekreaciju, gradske vrtove i kulturna događanja, privlačeći širok raspon stanovnika i turista.

Međutim, okolne četvrti, posebice Neukölln i Kreuzberg, koje su povijesno bile dom radničke klase i imigrantskih zajednica, doživjele su značajnu gentrifikaciju od otvaranja parka. Kako je popularnost područja rasla zbog njegove blizine velikim zelenim površinama i živahnoj kulturnoj sceni, vrijednosti nekretnina i najamnine su rasle, potiskujući dugogodišnje stanovnike u korist bogatijih pridošlica.

Slika 2.3.5. Park Tempelhofer Freiheit

Izvor: <https://www.tempelhoferfeld.de/en/participate-get-involved/participation-model/>

Građanska inicijativa "100% Tempelhofer Feld" protivila se Master planu koji je izradio Senat i branila status quo (bez izgradnje) za polje. Dana 25. svibnja 2014. održan je referendum na kojem se odlučivalo o budućnosti polja Tempelhofer. Referendum je rezultirao civilnom odlukom da Tempelhofer Feld ostane u sadašnjem stanju. (Governing Mayor of Berlin - Senate Chancellery, n.d., Tempelhofer Freiheit urban open space.).

Gentrifikacija oko Tempelhofer Felda pokazuje kako čak i stvaranje javnih parkova može pogoršati stambenu nejednakost i pridonijeti društvenom raseljavanju.

2.4. Uloga zelene gentrifikacije

Zelena gentrifikacija igra ključnu i složenu ulogu u preobrazbi urbanih sredina, posebice u načinima na koje gradovi odgovaraju na ciljeve održivosti okoliša i napore urbane regeneracije. Proces zelene gentrifikacije, iako je često usmjeren na poboljšanje urbanog krajolika kroz zelene površine, infrastrukturu i ekološki prihvatljiv razvoj, često rezultira raseljavanjem dugoročnih stanovnika s nižim prihodima i dovodi do većih društvenih i ekonomskih nejednakosti.

Zelena gentrifikacija često je bila usko povezana s projektima urbane obnove koji daju prioritet ekološkoj održivosti i poboljšanju zelenih površina. Na primjer, Kenneth A. Gould i Tammy L. Lewis tvrde da projekti urbane održivosti, čiji je cilj povećati kvalitetu okoliša u susjedstvu kroz razvoj zelenih površina i ekološki prihvatljivu infrastrukturu, mogu nenamjerno dovesti do društvenog raseljavanja. Oni pišu: “Urbana održivost i zelene površine postali su novi pokretači gentrifikacije, istiskujući siromašnije stanovnike jer je bogatije stanovništvo privučeno ekološki poboljšanim urbanim područjima” (Gould i sur., 2016). Ova dinamika naglašava dvostruku ulogu zelene gentrifikacije u promicanju održivosti dok istovremeno doprinosi društvenim i prostornim nejednakostima unutar gradova.

U gradovima poput New Yorka, zelena gentrifikacija manifestirala se kroz napore da se ozelene četvrti i poboljša otpornost na klimatske promjene. Međutim, kako Checker objašnjava, ti napori često favoriziraju “bogatije, bijele stanovnike na račun siromašnijih, manjinskih zajednica” (Checker, 2020). Takvi projekti pridonose rastućim troškovima života u ovim novo ozelenjenim područjima, pojačavajući postojeće socio-ekonomske razlike i sprječavajući dugotrajne stanovnike da iskoriste dobrobiti ovih ekoloških poboljšanja.

Uloga zelene gentrifikacije u gradovima stoga utjelovljuje paradoks: dok je razvoj zelenih površina i ekološki održive infrastrukture ključan za urbanu otpornost i prilagodbu klimi, takvi projekti često ne uzimaju u obzir socioekonomske posljedice na ranjivo stanovništvo. Kako urbane politike sve više daju prioritet održivosti, one se također moraju pozabaviti rizicima zelene gentrifikacije kako bi se osiguralo da se dobrobiti zelenih površina pravedno dijele među stanovništvom.

3. Materijali i metode

Metodologija ovog rada o zelenoj gentrifikaciji bazira se na analizi obrazaca zelenog razvoja i njihovog društveno-ekonomskih posljedica unutar europskih gradova s posebnim fokusom na grad Zagreb. Pregledom postojećih primjera zelene gentrifikacije i provođenjem prostornih analiza, u ovom radu nastoje se identificirati područja unutar Zagreba koja su osjetljiva ili već podložna zelenoj gentrifikaciji, te razviti smjernice za ublažavanje njezinih učinaka. Metodologija je sastavljena od opsežnog pregleda znanstvenih radova i stručne literature, analiziranja urbanističke dokumentacije te korištenje alata geografskog informacijskog sustava (GIS).

Primarno područje istraživanja je grad Zagreb, a sekundarno su komparativne studije slučaja drugih europskih gradova. Pregled i istraživanje takvih slučajeva neophodan je za uspostavljanje obrazaca koji su slični onima uočenim u Zagrebu u smislu urbanog razvoja, ekonomskih čimbenika i ekoloških inicijativa. Proučavati će se pojedini dijelovi grada koji se revitaliziraju uz gradske parkove i na kojima se uz urbanističke projekt planiraju novi parkovi. Također, otkriveni obrasci će se primijeniti na već postojeće dijelove grada koji su podlegli zelenoj gentrifikaciji ali nisu prepoznati kao takvi. Europske studije slučaja iz gradova poput Barcelone, Kopenhagena i Londona, gdje je već primijećena zelena gentrifikacija, koristit će se kao mjerila za usporedbu. Analiza ovih gradova pomoći će identificirati zajedničke trendove i ishode koji bi se mogli primijeniti na Zagreb.

Za dobivanje specifičnih informacija o Zagrebu koristit će se online resursi poput digitalnih ortofoto snimaka, prostornih planova i razvojnih strategija Grada Zagreba. Ključni dokumenti uključuju Generalni urbanistički plan (GUP) i izvore iz Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP). Također, uzimati će se u obzir podaci o novim zgradama, odnosno stambenim jedinicama i kapitalnim ulaganjima grada sa stranice GeoHub Zagreb kako bi se moglo analizirati trendovi na tržištu nekretnina, te demografski podaci koji bi sintetizirali učinke zelene gentrifikacije u Zagrebu.

Analiza sadržaja primjenjivat će se na prikupljenu literaturu. To uključuje identificiranje ključnih argumenata koji se odnose na definicije i utjecaje zelene gentrifikacije, posebno usredotočujući se na to kako razvoj zelenih površina može dovesti do društvenog raseljavanja i promjene demografskih karakteristika susjedstva. Nadalje, uključivati će usporedbu načina na koji je zelena gentrifikacija uokvirena u različitim gradovima i kako su gradovi odgovorili na izazove koje postavlja ovaj fenomen. Prostorna analiza korištenjem GIS-a: Prostorna analiza će se provesti korištenjem GIS softvera (QGIS) kako bi se kartirala područja u Zagrebu koja su u procesu ili su planirana za zeleni razvoj.

Postoji nekoliko mogućih ograničenja metoda korištenih u ovom istraživanju. Jedan od primarnih izazova je dostupnost i cjelovitost podataka specifičnih za Zagreb, posebice socioekonomskih podataka koji bi mogli ilustrirati puni opseg zelene gentrifikacije. Dodatno, iako analize mogu pomoći u vizualizaciji trendova, ona ne može obuhvatiti punu nijansu društvenog raseljavanja ili životnih iskustava pogođenih stanovnika. Još jedno ograničenje je potencijalna pristranost u studijama slučaja iz drugih europskih gradova, budući da ti gradovi mogu imati različite ekonomske, kulturne ili političke kontekste koji bi mogli utjecati na generalizaciju rezultata na Zagreb. Pregled literature također može biti ograničen dostupnošću studija u kontekstu same teme ili opisanih područja studija slučaja.

Rezultati iz analiziranja literature i prostorne analize bit će sintetizirani kako bi se formiralo sveobuhvatno razumijevanje zelene gentrifikacije u Zagrebu. To će dovesti do razvoja smjernica usmjerenih na ublažavanje negativnih učinaka zelene gentrifikacije uz promicanje održivog urbanog razvoja.

4. Analiza odabranih slučajeva zelene gentrifikacije u Europi

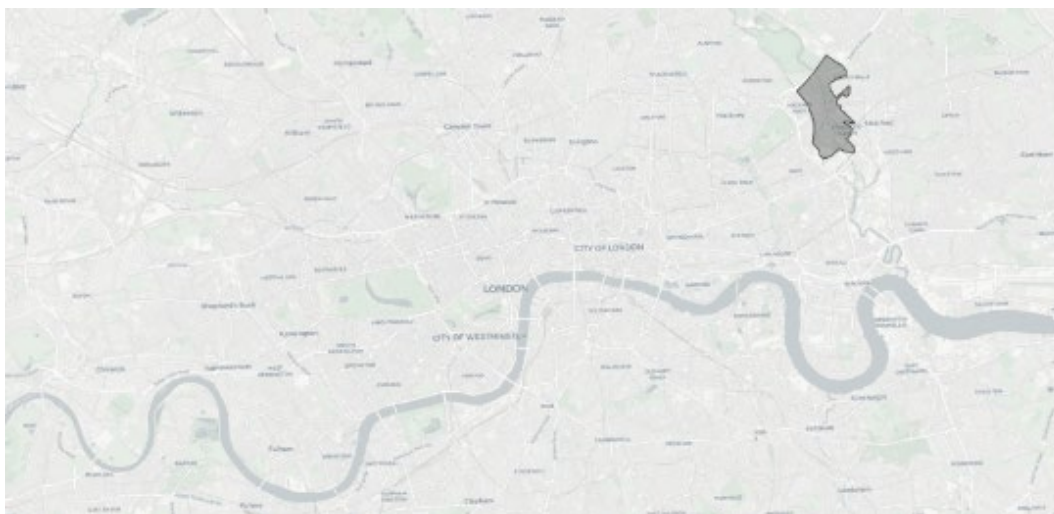
Diljem Europe urbano ozelenjivanje postalo je zaštitni znak suvremenog gradskog planiranja, kroz mnoge ekološke prednosti i bolju kvalitetu života. Međutim, takav napredak često imaju cijenu na štetu društva, istiskujući ranjive zajednice. Ovo se poglavlje usredotočuje na detaljni pregled nekoliko europskih gradova u kojima je zelena gentrifikacija preoblikovala urbane krajobraze, često produbljujući društvene podjele kroz stvaranje novih ekološki pogodnosti.

Usredotočujući se na različite primjere iz gradova diljem kontinenta, ovo poglavlje ističe jedinstvene karakteristike zelene gentrifikacije u različitim urbanim kontekstima. Svaki slučaj pruža temeljito istraživanje o tome kako 'zelene intervencije', u rasponu od stvaranja novih parkova do velikih projekata urbane obnove, pokreću promjene u demografiji susjedstva, povećavaju vrijednost imovine i dovode do raseljavanja dugogodišnjih zajednica. Ovim analizama potrebno je steći dublje razumijevanje specifičnih izazova koje donosi zelena gentrifikacija i otkriti potencijalne strategije za ublažavanje njezinih negativnih društvenih učinaka. Izabrani projekti su birani zbog svojeg mjerila, te vidljivog utjecaja na urbanu transformaciju i društvenu dinamiku.

4.1. The Queen Elizabeth Olympic Park

4.1.1. Lokacija

Olimpijski park kraljice Elizabete nalazi se u istočnom Londonu, području koje je povijesno poznato po stanovništvu radničke klase i industrijskom karakteru. Park, koji pokriva otprilike 560 hektara, izgrađen je za Ljetne olimpijske igre 2012. i nalazi se u nekoliko londonskih četvrti, uključujući Newham, Hackney i Waltham Forest. Ovo područje, posebno oko Stratforda, odabrano je zbog svoje relativne nerazvijenosti i potrebe za gospodarskom revitalizacijom. Prije Olimpijskih igara, istočni London doživio je desetljeća gospodarskog pada, s nezaposlenošću i siromaštvom višim od prosjeka.

Slika 4.1.1. Lokacija Olimpijski park kraljice Elizabete u Londonu, izradio Jutrović 2024

4.1.2. Projekt i beneficije

Olimpijski park kraljice Elizabete je bio veliki urbani projekt pokrenut kandidaturom Londona kao domaćina olimpijskih igara 2012. godine. Projekt je zamišljen ne samo kao sportsko mjesto, već i kao katalizator dugoročne urbane regeneracije u istočnom Londonu. Glavni plan za park pažljivo je osmišljen kako bi se integrirao u okolno urbano tkivo, sa središnjim javnim prostorom okruženim sportskim terenima i velikim zelenim površinama. (Allies and Morrison n.d.). Značajan aspekt dizajna parka bio je njegov fokus na održivost, što je uključivalo rehabilitaciju rijeke Lea i stvaranje novih, pretežno stambenih četvrti oko parka, kao što su Chobham Manor i East Wick.

Nakon Igara, infrastruktura parka je prilagođena za dugoročnu upotrebu, s privremenim građevinama uklonjenim i područjem pretvorenim u javni prostor. Trajne prednosti projekta uključuju stvaranje nove kulturne i obrazovne četvrti, East Bank, koja ima za cilj služiti kao središte kulture i učenja u Londonu. Ova integracija zelenih površina, stambenih naselja i kulturnih institucija učinila je park modelom za održivu urbanu regeneraciju.

Slika 4.1.2. Prostor parka prije olimpijskih igara (lijevo), za vrijeme olimpijskih igara (sredina) i nakon olimpijskih igara (desno)

Izvor: <https://www.alliesandmorrison.com/projects/londons-olympic-legacy>

U posljednjih 12 godina napravljeni su značajni koraci naprijed u isporuci visokokvalitetnih i nagrađivanih kuća. Na zemljištu koje je u vlasništvu LLDC-a, do 5855 domova treba biti isporučeno nakon što svi projekti budu dovršeni (do 2032.) – do sada je dovršeno gotovo 1200 domova. Do 2036. LLDC će podržati izgradnju 33.000 domova u širem području planiranja. (London Legacy Development Corporation (n.d.).

Od 102 hektara, 49,1 je trajno stanište Akcijskog plana bioraznolikosti (eng. BAP) povezano sa širom mrežom zelene infrastrukture Londona, što doprinosi održavanju vrijednog ekosustava bogatog divljim životinjama. Ekosustav koji se može pohvaliti sa šest ptica 'prvog reda' - prvi red znači među najrjeđim u Ujedinjenom Kraljevstvu, s vrstama kao što su; vodomar, crna riđovka, Cettijeva cvrčica, poljska ptica, crvenokrillac i sivi sokol, a koje su među onima koje su dio ekosustava lokacije. (London Legacy Development Corporation (n.d.).

4.1.3. Posljedice

Iako je Olimpijski park kraljice Elizabete donio značajna ekološka i društvena poboljšanja istočnom Londonu, također je pridonio procesu zelene gentrifikacije. Razvoj parka i povezani projekti urbane regeneracije doveli su do porasta vrijednosti nekretnina u okolnim područjima, zbog čega si dugoročni stanovnici sve teže mogu priuštiti boravak. (Allies and Morrison, n.d.).

Transformacija područja, uključujući stvaranje novih četvrti i kulturnih institucija, privukla je bogatije stanovnike i tvrtke, mijenjajući socioekonomsku dinamiku istočnog Londona. Ovaj priljev novih ulaganja i posljedično raseljavanje zajednica s nižim prihodima uobičajene su posljedice takvih velikih projekata urbane obnove.

Nadalje, ekonomska strana je vjerojatno najosjetljivija. Kao i u većini mega-događaja, u slučaju Londona proračun predstavljen u ponudi podcijenio je stvarne troškove, a konačni izdaci gotovo su utrostručili početni plan potrošnje. Osim toga, kriza 2008. godine otjerala je sve privatne investitore, ostavljajući državi zadatak pokrivanja svih troškova. (Azzali, 2017). Financijski teret održavanja parka dovodi u pitanje dugoročnu održivost tako velikih urbanih projekata.

4.1.4. Zaključak

Olimpijski park kraljice Elizabete primjer je korištenja velikog događaja kao što su Olimpijske igre za poticaj urbane obnove. Iako je projekt uspio revitalizirati zapušteni dio istočnog Londona, također je istaknuo rizike povezane sa zelenom gentrifikacijom i dugoročnu financijsku održivost takvog razvoja.

4.2. Porta Nuova

4.2.1. Lokacija

Porta Nuova, jedan od najistaknutijih projekata obnove Milana, nalazi se u srcu grada, povezujući četvrti Isola, Garibaldi i Varesine. Ovo je područje povijesno karakterizirano industrijskom uporabom i bilo je zapušteni dio grada prije početka obnove. Projekt je imao za cilj transformirati ovo područje u modernu urbanu četvrt, koja se sastoji od mješavine stambenih, komercijalnih i zelenih površina. Milano se promiče kao najveći pametni grad u Europi, otvoreno prihvaćajući eko-urbanizam kao modus operandum razvoja. (Anguelovski i Connolly, 2022).

Slika 4.2.1. Lokacija Porta Nuova u Milanu, izradio Jutrović 2024

4.2.2. Projekt i beneficije

Projekt Porta Nuova u Milanu predstavlja upečatljiv primjer urbane regeneracije koja je imala za cilj transformirati nekadašnje industrijsko područje u živahnu i zelenu urbanu četvrt. Projekt je uključivao ikonične pothvate poput Vertikalne šume (ita. Bosco Verticale) i Knjižnice drveća, koji su projektirani da integriraju prirodu u urbani krajolik. Projekt Porta Nuova reklamiran je kao pionirski primjer održivog urbanog razvoja (Anguelovski i Connolly, 2022) i viđen je kao model za zeleni urbanizam u Milanu i šire.

Slika 4.2.2. Porta Nuova iz zraka

Izvor: https://www.theplan.it/eng/whats_on/porta-nuova-milan-sustainable-neighborhood

Brojne prednosti ovog projekta, uključujući revitalizaciju prethodno zapuštenog područja, stvaranje novih zelenih površina, te privlačenje stanovnika i turista tom području. Ovi zeleni prostori nisu projektirani samo u estetske svrhe, već i kako bi poboljšali kvalitetu zraka i osigurali stanovnicima rekreacijska područja. Uspjeh projekta u transformaciji urbanog krajobraza i poboljšanju globalne slike Milana kao zelenog grada bio je široko priznat.

4.2.3. Posljedice

Gentrifikacija se gotovo odmah osjetila u susjedstvu, uzrokujući skok cijena stanova i preobrazbu društvene strukture četvrti. Petnaest godina kasnije, iako su još uvijek društveno raznoliki, visoke stanarine i nedostatak dovoljnog broja socijalnog stanovanja kompromitiraju sposobnost dugotrajnih stanovnika da se odupru raseljavanju. (Anguelovski i Connolly, 2022). Raseljavanje je bila izravna posljedica transformacije područja iz industrijske zone s niskim prihodima u luksuznu rezidencijalnu i komercijalnu četvrt.

Gubitak kulturnog i društvenog naslijeđa narušio je povjerenje stanovnika u proces sudjelovanja. Mnogi također žale zbog nepostojanja obećanih javnih kulturnih prostora koji bi nadoknadili nerazmjerno velik broj privatnih prostora Porta Nuova. Drugim riječima, stanovnici su participativni proces vidjeli kao politički potez "društvenog pranja" koji je maskirao pravu prirodu projekta. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.2.4. Zaključak

Projekt Porta Nuova u Milanu ilustrira složenost urbane obnove, osobito kada je u pitanju balansiranje gospodarskog rasta i socijalne jednakosti. Iako je projekt uspio u stvaranju raznolike nove četvrti u Milanu, također pogoršale su se društvene nejednakosti i pridonio raseljavanju ranjivog stanovništva. Kako Anguelovski i Connolly kažu, izazov za buduće urbane projekte leži u osiguravanju da su dobrobiti ponovne izgradnje ravnomjerno raspoređene i da su uspostavljene mjere za zaštitu dugoročnih stanovnika od toga da budu istisnuti iz svojih susjedstava. (Anguelovski i Connolly, 2022). Ovaj slučaj naglašava potrebu za inkluzivnim pristupom urbanom planiranju, gdje se socijalna pravda razmatra uz ekonomske i ekološke ciljeve.

4.3. Tuindorp Nieuwendam

4.3.1. Lokacija

Četvrt Tuindorp Nieuwendam nalazi se u gradu Amsterdam u Nizozemskoj, na sjevernom rubu grada. Ova je četvrt dio šireg područja poznatog kao Amsterdam Noord, koje je kroz povijest rijekom IJ odvajalo od bogatijih južnih dijelova grada. Zbog industrije, grad potaknut hitnom potrebom za smještajem novih industrijskih radnika u Amsterdam Noord-u i preseljenjem ljudi koji žive u nastanjivim dijelovima u središtu grada, stambena udruženja i anarhističke radničke komune izgradile su sedam vrtnih sela, na nizozemskom poznatih kao Tuindorpen, između 1914. i 1934. godine. (Anguelovski i Connolly, 2022). Tijekom vremena doživio je značajne promjene zbog urbanističkog razvoja i projekata ozelenjivanja.

Slika 4.3.1. Lokacija Tuindorpa u Amsterdamu, izradio Jutrović 2024

Danas, Amsterdam Noord atraktivna je destinacija za kapitalna ulaganja u nekretnine, stanovnike s visokim primanjima, slobodno vrijeme i turizam. Istodobno, socio-ekonomski položaj mnogih kućanstava se pogoršao u posljednjem desetljeću. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.3.2. Projekt i beneficije

Posljednjih godina, okrug Tuindorp je doživio znatan urbani razvoj kao dio širih napora da se poboljšaju zelene površine i poboljša životni okoliš u Amsterdam Noordu. Uvođenje novih parkova i zelenih površina imalo je za cilj uzdizanje četvrti pružanjem više prostora za rekreaciju i poboljšanjem ukupne estetske i ekološke kvalitete četvrti. Prema tekstu, ti su razvoji uokvireni kao dio većeg pokreta da se grad učini održivijim i prihvatljivijim za život, osobito u područjima koja su u prošlosti bila zanemarena.

Slika 4.3.2. Park kod naselja Tuindorp, izradio Efendi Kurniawan 2022

Izvor: <https://rb.gy/u9zfbu>

Prednosti ovih projekata uključivale su poboljšane javne prostore, koji ne samo da su stanovnicima omogućili bolji pristup prirodi, već su i povećali privlačnost okruga novim stanovnicima i investitorima. Stvaranje tih zelenih površina bilo je dio šire strategije da se grad učini privlačnijim, ekološki prihvatljivijim i društveno uključivim.

4.3.3. Posljedice

Nenamjerni proces istiskivanja dugogodišnjih stanovnika, uvođenjem zelenih površina stvorio je ne samo fizički već i socio-kulturni nesrazmjer. Izvorno stanovništvo radničke klase nestaje, te se ta zajednica bori sa preljevom bogatih stanovnika, mijenjajući lokalnu dinamiku. Nizozemski zakon o izvanrednim mjerama za urbane probleme iz 2006 uključio je kontroverzni članak koji zahtijeva od kućanstava koja se sele u ugrožena područja dobiti dozvolu, koja se izdaje samo ako se može dokazati prihod od zaposlenja, bogatstvo ili mirovina, upis na visoko obrazovanje ili boravak u metropolitanskoj regiji najmanje šest neprekidnih godina. (Anguelovski i Connolly, 2022).

Visoki troškovi čišćenja brownfelda doveli su do povećanja cijena zemljišta terena, time su se smanjili postoci zarade izvođača projekta. To je zatim postao argument za izostavljanje zahtjeva inkluzivnog zoniranja, koji u Amsterdamu propisuju 40% socijalnog stanovanja, 40% pristupačnog stanovanja i 20% slobodnog tržišta stanovanja. Tako je samo 20% od 2200 stambenih jedinica bilo rezervirano za socijalno stanovanje. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.3.4. Zaključak

Iako su dobrobiti za okoliš jasne, ključno je da takve strategije ne idu na štetu postojećih zajednica. Kako bi se ublažili štetni učinci rastućih troškova stanovanja, bitno je da se urbanisti i kreatori politika usredotoče na održavanje i širenje pristupačnog stanovanja u Tuindorpu. To se može postići mjerama kao što su kontrola stanarina, subvencije i razvoj novih pristupačnih stambenih jedinica koje su zaštićene od pritiska tržišta. Stanovnici bi trebali imati pravo glasa u tome kako se razvija njihova četvrt, osiguravajući da projekti ozelenjivanja zadovolje potrebe cijele zajednice, a ne samo imućnih pridošlica. Noord je također jedina četvrt u Amsterdamu u kojoj se život dugogodišnjih stanovnika pogoršao u posljednjem desetljeću i gdje se jaz u bogatstvu između Amsterdam Noorda i ostatka grada povećava. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.4. Parc Central

4.4.1. Lokacija

Parc Central nalazi se u Valenciji u Španjolskoj, točnije u susjedstvu Russafa. Ovo je područje kroz povijest bilo radnička četvrt, poznata po multikulturalnom stanovništvu i raznolikoj zajednici. Park se nalazi na prethodno zapuštenom području, mjestu koje je prije bilo ispunjeno željezničkim prugama i industrijskim skladištima. Lokacija Parc Centrala ključna je jer se nalazi blizu središta grada i predstavlja ključni dio u širem urbanom planiranju i strategiji regeneracije Valencije.

Slika 4.4.1. Lokacija Centralnog parka u Valenciji, izradio Jutrović 2024

Projekt je imao za cilj transformirati središnju željezničku infrastrukturu ukopavanjem željezničkih tračnica i pretvaranjem bivše industrijske zone u veliku zelenu površinu, okruženu novim stambenim naseljima. Stanovnici Russafe u čuli su za Parc Central 30 godina prije početka njegove izgradnje. Dio parka konačno je otvoren krajem 2018., dok se nacionalne, regionalne i gradske vlasti još uvijek bore oko održivosti izgradnje preostalog dijela, koji ovisi o izgradnji 3,1 milijardu eura vrijednog tunela od 9 km koji prolazi kroz grad. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.4.2. Projekt i beneficije

Projekt Parc Central predstavlja značajan korak u zelenoj obnovi grada, osmišljen kako bi revitalizirao susjedstvo Russafa i poboljšao cjelokupni urbani krajobraz grada. Pokrenut kroz Opću urbanističku shemu iz 1989. godine, projekt je uključivao prenamjenu napuštene željezničke infrastrukture u veliki javni park, uz izgradnju novih stambenih i poslovnih prostora. Dizajn za Parc Central osmislila je krajobrazna arhitektica Kathryn Gustafson, koja je crpila inspiraciju iz ekološke povijesti mjesta, uključivši elemente poput kanala, fontana i raznih autohtonih biljnih mediteranskih vrsta.

Slika 4.4.2. Centralni park iz zraka

Izvor: <https://valenciaparquecentral.es/sala-de-prensa/noticias-y-notas/parque-central-russafa-malilla>

Park je uveo značajan zeleni prostor u inače gusto naseljeno urbano područje, nudeći stanovnicima mjesto za rekreaciju, društvenu interakciju i kontakt s prirodom. Također je poboljšao estetsku privlačnost četvrti, pridonoseći imidžu Valencije kao modernog grada pogodnog za život. (Parque Central - G P + B) Kako je ideja grada da se željeznica ukopa projekt također sadrži i plan proširenja u smjeru sjeverozapada, na prostor sadašnje pruge i preko nje. Time bi se povezala dva naselja Valencije već spomenuta Russafa gdje je park smješten i naselje La Raïosa. Sveukupna površina parka iznosit će 23 ha.

4.4.3. Posljedice

Uvođenje tako velikog projekta urbanog ozelenjivanja, u kombinaciji s razvojem luksuznih stambenih objekata oko parka, povećalo je vrijednost nekretnina, što je dovelo do raseljavanja dugogodišnjih stanovnika Russafe. Ovaj proces transformirao je Russafu iz "problematične četvrti" u modernu, ali po cijenu mijenjanja društvenog tkiva zajednice. Čini se da je privlačan dizajn i karakter parka usmjeren na privlačenje međunarodne vidljivosti i stvaranje novog gradskog obilježja. Doista, prema klasifikaciji Valencia Parks Officea, Parc Central se smatra gradskim parkom za turiste i posjetitelje, a ne parkom u susjedstvu projektiranom za svakodnevnu stambenu uporabu. (Anguelovski i Connolly, 2022). Osim toga, razvoj parka kritiziran je zbog njegovog pristupa 'odozgo prema dolje'(top-down approach), s malo

doprinosu lokalnog stanovništva u njegovom planiranju i izvedbi. Ovaj nedostatak angažmana zajednice pridonio je pomiješanim osjećajima među lokalnim stanovništvom.

4.4.4. Zaključak

Projekt Parc Central u Valenciji ilustrira složeni odnos između urbanog razvoja, ekološke održivosti i društvene jednakosti. U transformaciji željeznice u park, dvije gradske ideje izviru; jedna koja slijedi paradigme zelenog razvoja, poduzetničkog urbanizma i održivog urbanog dizajna, i druga koja zagovara pravo na grad, socijalnu pravdu, stambena prava i sudjelovanje. (Anguelovski i Connolly, 2022). Iako je park gradu nedvojbeno donio poprijeko potrebnu zelenu površinu i infrastrukturna poboljšanja, također je istaknuo izazove pri upravljanju urbanom obnovom na način koji koristi svim stanovnicima.

4.5. Weaver Park

4.5.1. Lokacija

Weaver Park nalazi se u The Liberties, povijesnoj četvrti u Dublinu, u Irskoj na mjestu demolirane stambene zgrade. Liberties je poznat po svojoj bogatoj povijesti, a tradicionalno je služio kao radnička četvrt, te je postao središnjom točkom za projekte urbane obnove. Položaj Weaver Parka unutar The Liberties naglašava trenutnu transformaciju okruga, budućeg cilja revitalizacije područja strategijom ozelenjivanja. Strategija ozelenjivanja iznosi viziju mreže novih urbanih parkova, izradom povijesnih zelenih prostora i obnovu postojećih zelenih površina i igrališta. (Leonard i sur., 2015).

Slika 4.5.1. Lokacija Weaver parka u Dublinu, izradio Jutrović 2024

4.5.2. Projekt i beneficije

Urbano preuređenje u The Libertiesu usredotočilo se na rješavanje nedostatka zelenih površina u ovom gusto naseljenom području. Jedan od značajnih projekata bio je razvoj Weaver Parka, novog javnog prostora osmišljenog kako bi stanovnicima pružio potrebnu zelenu površinu. Ovaj park ne služi samo kao rekreacijsko područje, već i kao društveno okupljalište, pomažući u njegovanju osjećaja zajedništva među lokalnim stanovništvom. Weaver Park je atraktivan višenamjenski park veličine 0,5 ha koji ima veliki kompleks igrališta, dovoljno zelene površine i sadržaje za skejtere, u čijem su osmišljavanju participirali lokalni skejteri. (Anguelovski i Connolly, 2022). Štoviše, ovim projektom povećala se ekološka vrijednost područja uvođenjem

zelenih koridora koji podupiru urbanu biološku raznolikost. Parkovi i zelene površine također igraju ključnu ulogu u poboljšanju mentalnog i fizičkog zdravlja stanovnika nudeći im pristupačna područja za vježbu i opuštanje.

Slika 4.5.2. Centralni park iz zraka

Izvor: <https://landscape.coac.net/en/node/784>

Gusto naseljeno područje Dublina, koje uključuje The Liberties, ima drugi najveći broj ljudi u nužnim smještajima za beskućnike (785 ljudi u 2019.). Naposljetku, Vijeće je odlučilo ponovno kupiti zemljište pokraj Weaver Parka kako bi riješili problem stambene krize. (Anguelovski i Connolly, 2022).

4.5.3. Posljedice

"Nedostatak pristupačnog stambenog prostora i dalje je kritičan problem u The Libertiesu, gdje su brzi razvoj i priljev bogatijih stanovnika smanjili cijenu mnogih prvobitnih stanovnika." Ovo raseljavanje promijenilo je društveno-ekonomski sastav četvrti, mijenjajući karakter radničke klase koji je povijesno definirao The Liberties.

Gradska skupština našla se u dilemi gdje je "teško postići pravu ravnotežu između hitne potrebe za stanovanjem i potrebe za održavanjem otvorenih prostora kao što je ovaj." Vrtlari su morali napustiti park krajem 2018. godine te je lokacija nekoliko mjeseci ostala neiskorištena i obrasla, što je izazvalo veliku nelagodu lokalnim vijećnicima koji su nevoljko prihvatili plan. (Anguelovski i Connolly, 2022).

Iako je Weaver Park osigurao prijeko potrebno zelenilo, ukupna dostupnost zelenih površina u okrugu i dalje je ograničena u usporedbi s drugim dijelovima grada. Ova nejednakost naglašava izazove s kojima se urbanisti suočavaju u osiguravanju da svi stanovnici imaju jednak pristup zelenim površinama, posebno u povijesno nedovoljno opsluženim četvrtima kao što je The Liberties.

4.5.4. Zaključak

Weaver Park predstavlja značajan korak naprijed u revitalizaciji The Liberties, pružajući prijeko potrebnu zelenu površinu i doprinoseći društvenom i ekološkom zdravlju zajednice. Međutim, razvoj parka također naglašava složene izazove povezane s urbanom obnovom, osobito u smislu balansiranja prednosti novih sadržaja s potencijalom društvenog raseljavanja.

Lokalna zajednica preuzela je odgovornost za brigu o parku, uspostavivši grupu na društvenim mrežama koja organizira sudjelovanje u prikupljanju smeća i brine se da park bude čist i uredan za dobrobit svih korisnika. (Dublin City Council i sur., 2015).

5. Grad Zagreb

5.1. Gradski parkovi

Gradski parkovi su zelene površine unutar urbanih cjelina koje stanovnicima pružaju područja za rekreaciju, opuštanje i društvenu interakciju. Prema Forczek-Brataniec i Jamiol (2024) to su multifunkcionalni prostori koji unaprjeđuju kvalitetu života, nudeći estetske i ekološke prednosti, te igrajući ključnu ulogu u prilagodbi klimatskim promjenama ublažavanjem utjecaja na okoliš kao što su toplinski otoci, poplave i zagađenje. Urbani parkovi osmišljeni su tako da budu inkluzivni i pristupačni, pridonoseći i otpornosti okoliša i društvenoj dobrobiti gradova.

Parkovi i gradske šume dio su gradske zelene infrastrukture te pružaju važne usluge ekosustava, od toga da ublažavaju učinak toplinskih otoka i smanjuju onečišćenje zraka do toga da pružaju stanište za mnoge životinjske vrste i mogućnost rekreacije gradskom stanovništvu. (Kalasek i Scheider, 2021 prema Larondelle i Lauf, 2016).

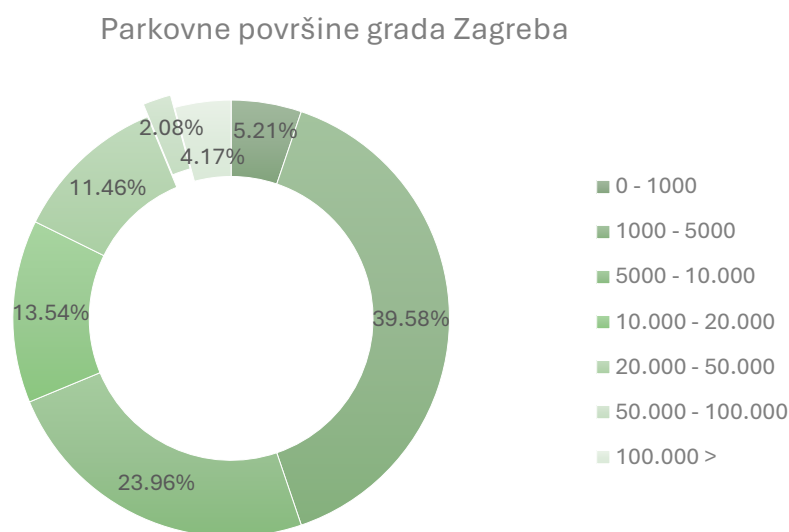

Slika 5.1.1. Parkovi i parkovi-šume Zagreba, izradio Jutrović 2024

Za potrebe rada koristili su se prostorni podaci iz OSM (eng. Open Street Map) baze podataka te su odabrana samo područja koja svojim oblikovanjem i funkcijom opisuju gradske parkove, također područja koja su klasificirana kao Spomenici parkovne arhitekture, a u stvari su trgovi,

nisu uvrštena u odabir parkovnih prostora. Većina zelenih javnih površina Novog Zagreba iako obnašaju ulogu parkova svrstana su u kategoriju stambeno zelenilo, tako da nisu uvrštena u odabir parkovnih prostora.

Time možemo zaključiti da grad Zagreb ima 95 parkova i 21 park-šumu. Gradski parkovi su uglavnom pravilnog oblika slijedeći urbanu strukturu ulica i zgrada. Od tih 96 parkova 5 ih ima površinu do 1000 m², 38 ih ima površinu od 1000 m² do 5000 m², 22 ih ima površinu od 5000 m² do 10.000 m², 13 ih ima površinu od 10.000 m² do 20.000 m², 11 ih ima površinu od 20.000 m² do 50.000 m², 2 ih ima površinu od 50.000 m² do 100.000 m², te 4 parka ima površinu veću od 100.000 m².

Slika 5.1.2. Graf broja parkovnih površina grada Zagreba, izradio Jutrović 2024

Grad Zagreb također sadrži i park-šume od kojih dvije imaju površinu od 50.000 m² do 100.000 m², te 19 koji imaju površinu veću od 100.000 m². Sveukupna površina parkova i park-šuma iznosi 1903,58 ha površine što je 2.96 % od ukupne površine administrativnog područja Grada Zagreba koje iznosi 64125,59 ha.

5.1.1. Zagrebački parkovi po naseljima

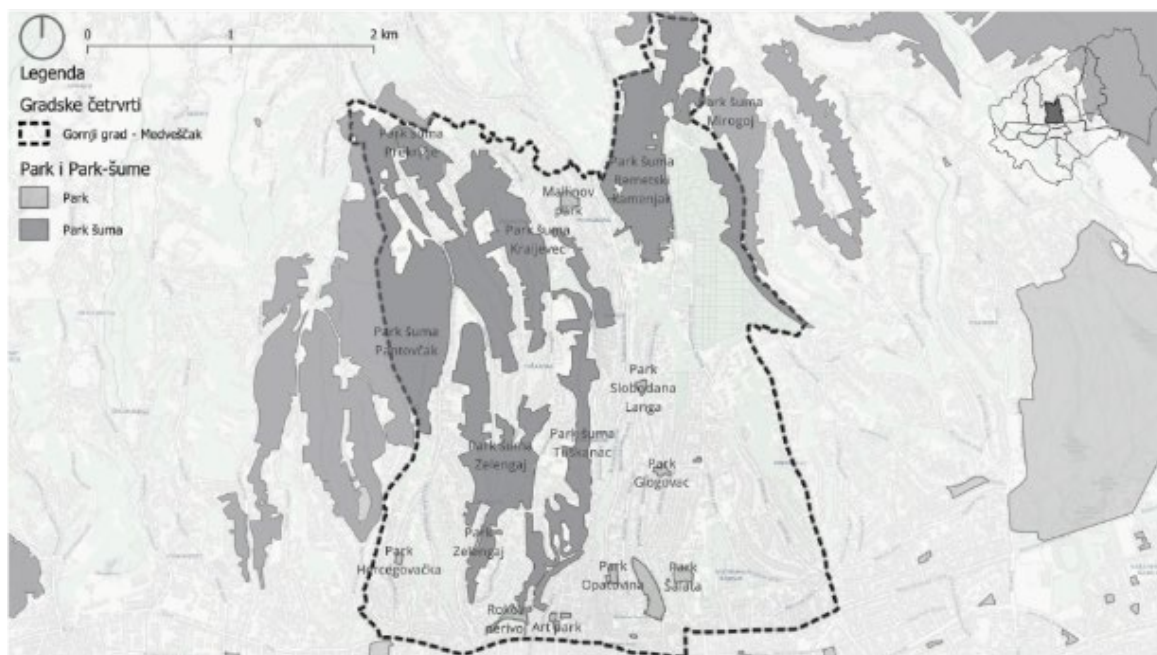
Od sedamnaest četvrti grada Zagreba samo gradska četvrt 'Brezovica' nema parkove ili park-šume. Od 15 gradskih četvrti, ne računajući 'Sesvete', četvrti 'Gornji grad – Medveščak' i 'Maksimir', imaju najveći postotak parkova u odnosu na površinu same četvrti koji iznose između 20 i 30 posto površine. Gradske četvrti 'Gornje i Donje Dubrave', 'Črnomerca', 'Stenjevec' i 'Podsljemena' imaju od 5 do 10 posto parkovnih površina, dok ostale četvrti imaju manje od 5 posto parkovnih površina.

Tablica 5.1.1. Površine parkova i park-šuma po gradskim četvrtima

Gradska Četvrt	Površina četvrti (ha)	Površina parkova (ha)	Postotak %
Gornji grad - Medveščak	1017.07	285	28.022
Maksimir	1496.79	364.94	24.382
Gornja Dubrava	4043.69	374.79	9.269
Črnomerec	2438.62	206.43	8.465
Donja Dubrava	1079.7	86.51	8.012
Stenjevec	1211.09	89.69	7.406
Podsljeme	5918.88	325.85	5.505
Novi Zagreb - Istok	1654.9	81.87	4.947
Donji grad	299.65	6.99	2.333
Trnje	739.1	13.12	1.775
Trešnjevka - Sjever	581.11	8.65	1.489
Podsused - Vrapče	3616.1	44.26	1.224
Trešnjevka - Jug	984.91	4.76	0.483
Novi Zagreb - Zapad	6264.51	9.21	0.147
Peščenica - Žitnjak	3528.84	2.33	0.066

izvor: OpenStreetMap contributors (2024). *OpenStreetMap* [Data set]. OpenStreetMap Foundation. Available as open data under the Open Data Commons Open Database License (ODbL) at openstreetmap.org 17, Jutrović

Gradska četvrt 'Gornji grad – Medveščak' posjeduje petnaest parkova i sedam park-šuma od kojih tri park-šume dijele svoju površinu s drugim četvrtima. Od parkova su prisutni Park Šalata, Park Ribnjak, Park međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, Park Opatovina, Park Glogovac, Park Slobodana Langa, Park Šalata, Rokov perivoj, Park Bele IV., Park Hercegovačka, Perivoj biskupa Stjepana II, Art park, Park Zelengaj, Mallinov park i Park Grič. Od park-šuma prisutni su Park-šuma Mirogoj, Park-šuma Remetski kamenjak, Park-šuma Tuškanac, Park-šuma Prekrižje, Park-šuma Kraljevec, Park-šuma Zelengaj i Park-šuma Pantovčak.

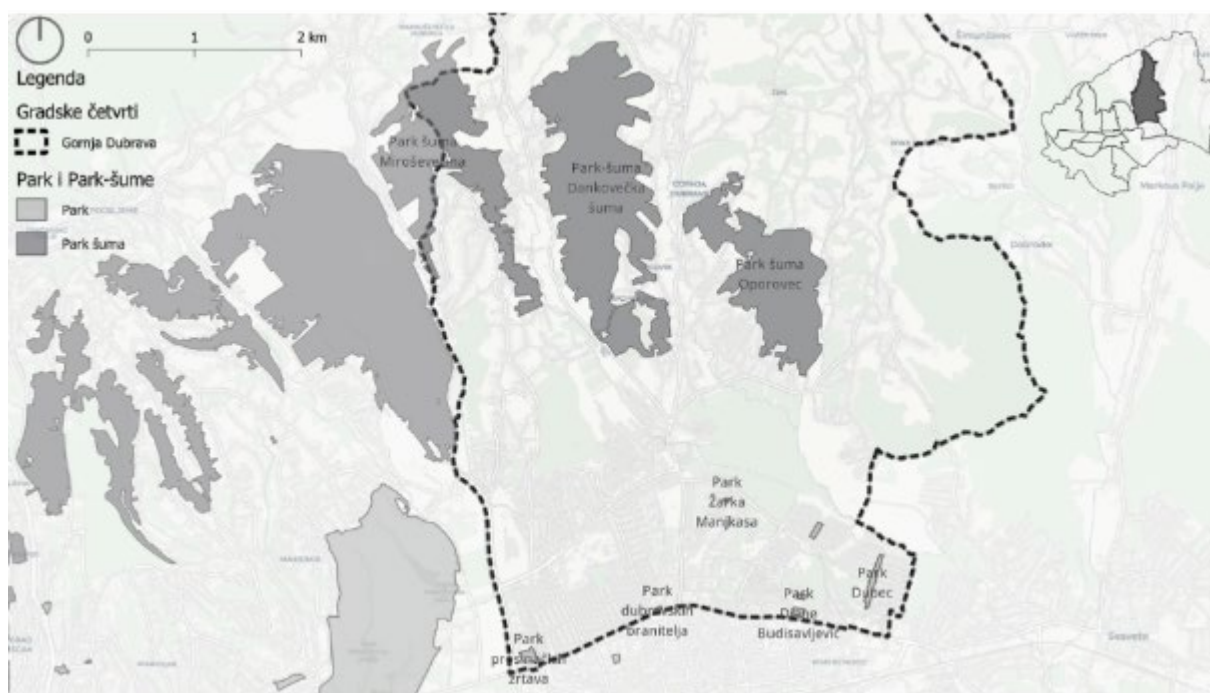
Slika 5.1.3. Karta parkova i park-šuma četvrti Gornji grad - Medveščak, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Maksimir' posjeduje dvanaest parkova i četiri park-šuma od kojih tri park-šume dijele svoju površinu s drugim četvrtima. Od parkova su prisutni Park Otti Berger, Park Augustina Kažotića, Park Milovana Zoričića, Park J. F. Kennedyja, Park Brezik, Park Vladimira Veselice, Park Maksimir, Park Ivana Šretera, Park narodne zaštite, Park Ravnice, Park Šeferova te Park Vjenceslava Miheteca. Od park-šuma prisutni su Park-šuma Mirogoj, Park-šuma Dotršćina, Park-šuma Remete i Park-šuma Remetski kamenjak.

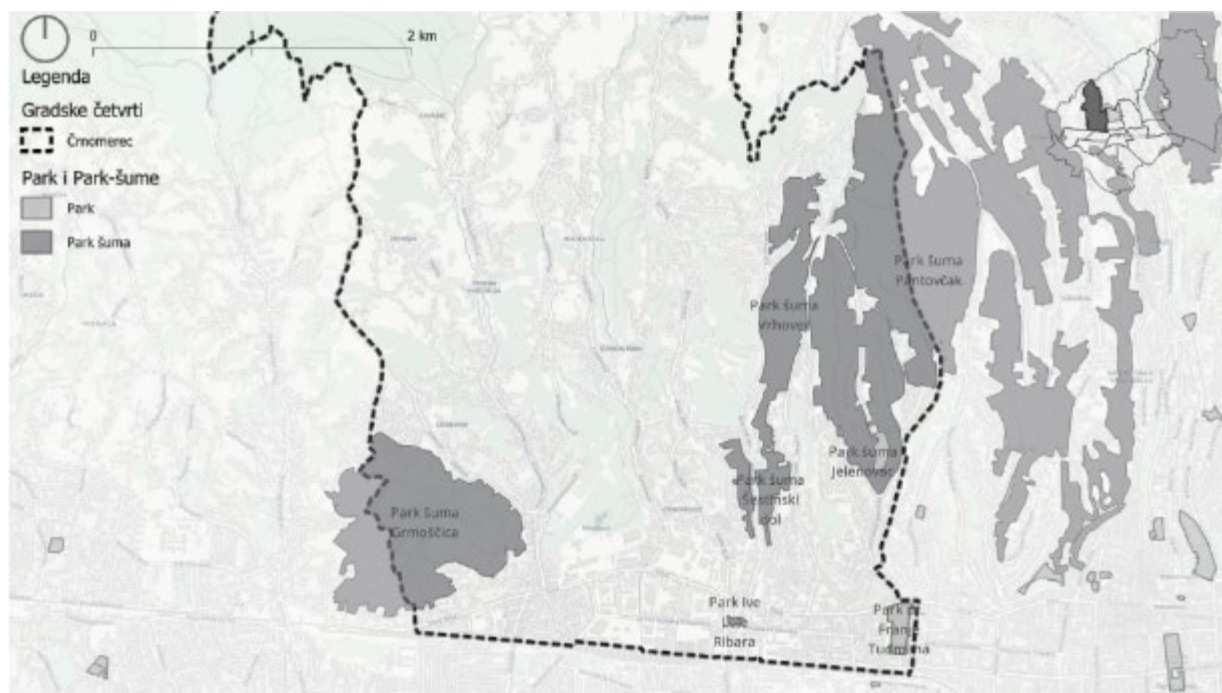
Slika 5.1.4. Karta parkova i park-šuma četvrti Maksimir, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Gornja Dubrava' posjeduje sedam parkova i četiri park-šuma od kojih jedna dijeli svoju površinu sa drugom četvrti. Od parkova su prisutni Park prosinčkih žrtava, Park poginulih dragovoljaca Trnovčice, Park Diane Budisavljević, Park Dubec, Park Zlate Bartl, Park Žarka Manjkasa i Park dubravskih branitelja. Od park-šuma prisutni su Park-šuma Granešina, Park-šuma Oporovec, Park-šuma Miroševečina te Park-šuma Dankovečka šuma.

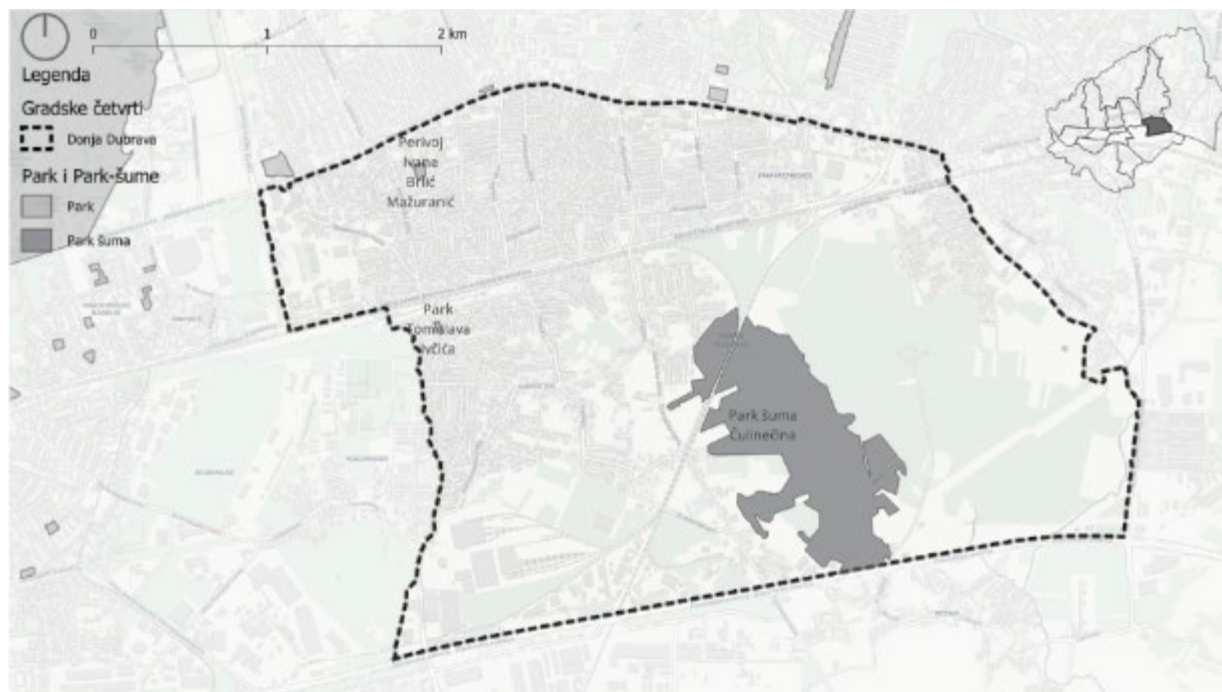
Slika 5.1.5. Karta parkova i park-šuma četvrti Gornja Dubrava, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Črnomerec' posjeduje tri parka i pet park-šuma od kojih dvije park-šume dijele svoju površinu sa drugim četvrtima. Od parkova su prisutni Park Ive Lole Ribara, Park dr. Franje Tuđmana, Park Jelenovac. Od park-šuma prisutni su Park-šuma Šestinski dol, Park-šuma Vrhovec, Park-šuma Jelenovac, Park-šuma Grmošćica te Park-šuma Pantovčak.

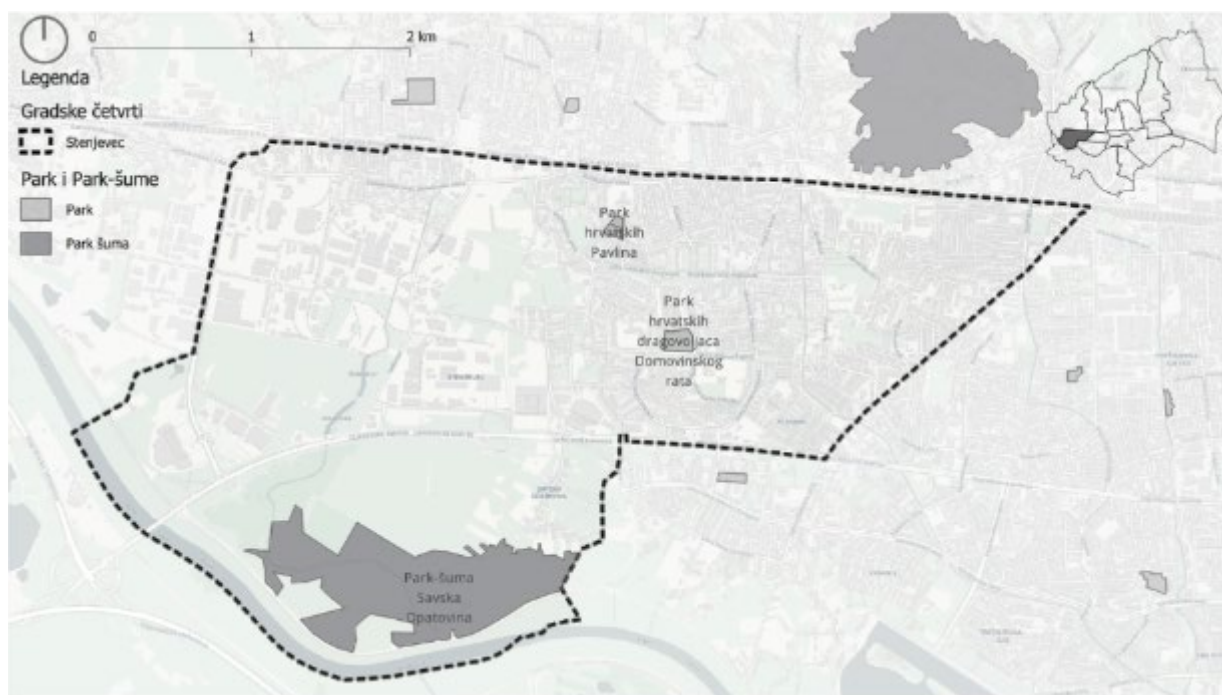
Slika 5.1.6. Karta parkova i park-šuma četvrti Črnomerec, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Donja Dubrava' posjeduje dva parka i jednu park-šumu. Parkovi u ovoj četvrti su Park Tomislava Ivčića i Perivoj Ivane Brlić Mažuranić, a park-šuma je Park-šuma Čulinečina.

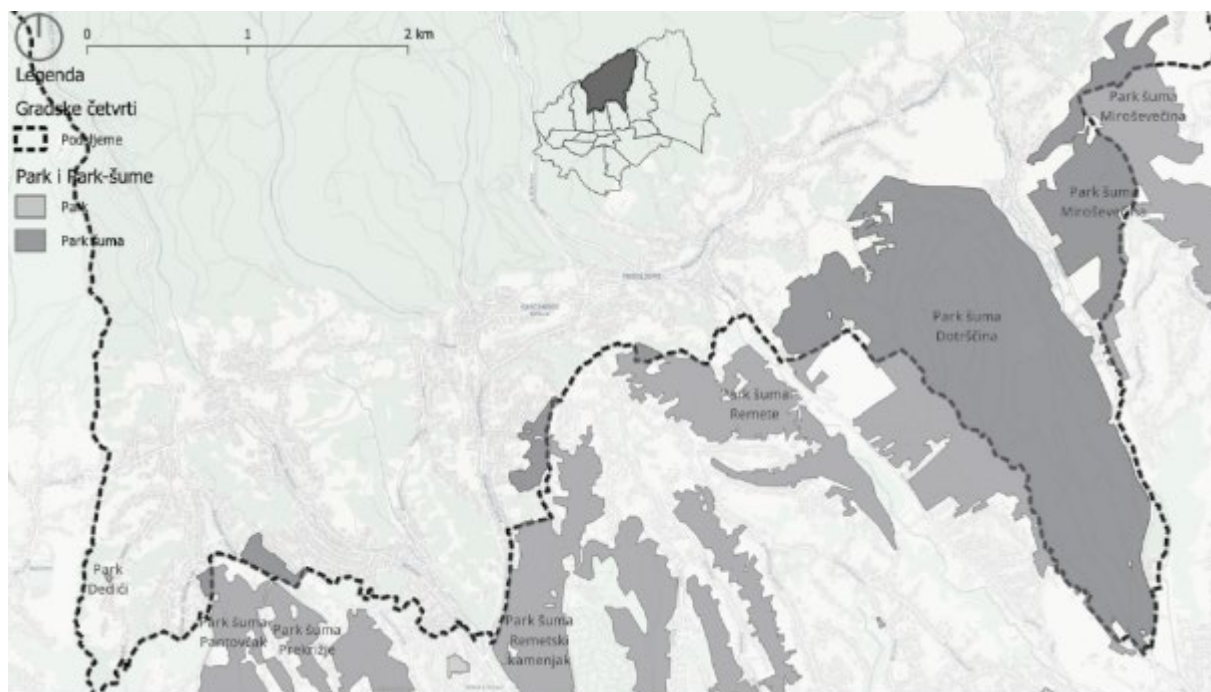
Slika 5.1.7. Karta parkova i park-šuma četvrti Donja Dubrava, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Stenjevec' posjeduje tri parka i jednu park-šumu. Parkovi u ovoj četvrti su Park Mihaela Kneza, Park hrvatskih Pavlina i Park hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata, a park-šuma je Park-šuma Savska Opatovina.

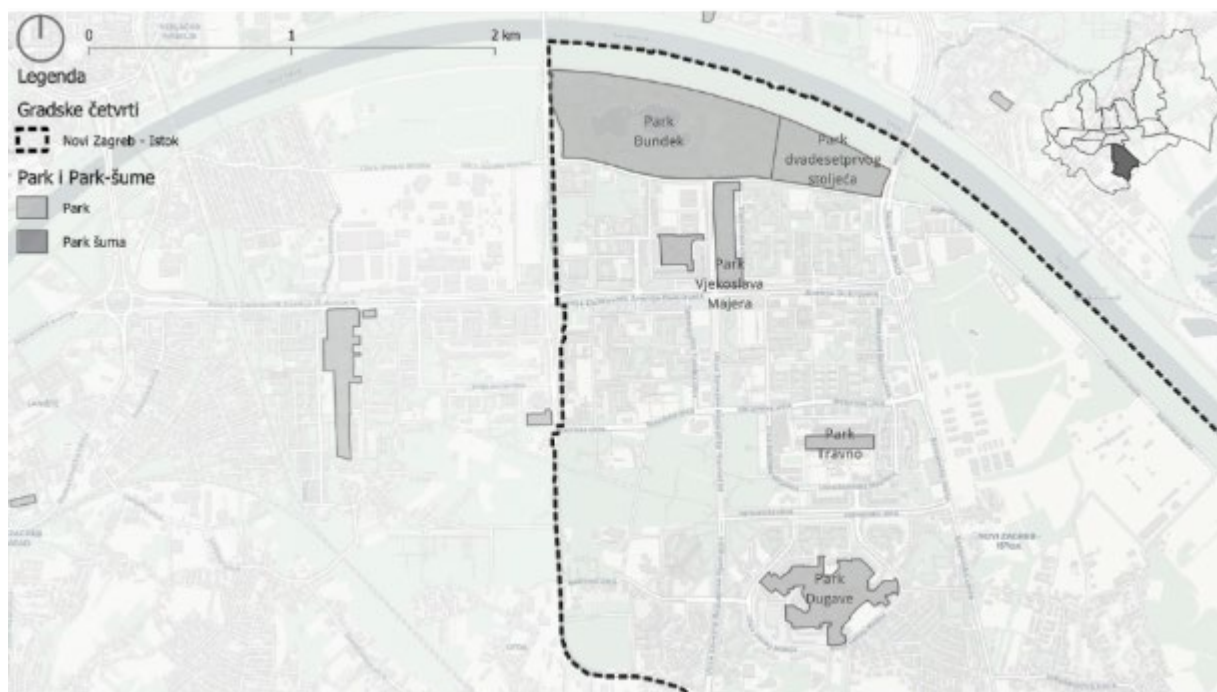
Slika 5.1.8. Karta parkova i park-šuma četvrti Stenjevec, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Podsljeme' posjeduje jedan park i dvije park-šume. Park u ovoj četvrti je Park Dedići, a park-šume su Park-šuma Dotršćina i Park-šuma Miroševčina, te također obje park-šume dijele površinu sa drugim četvrtima.

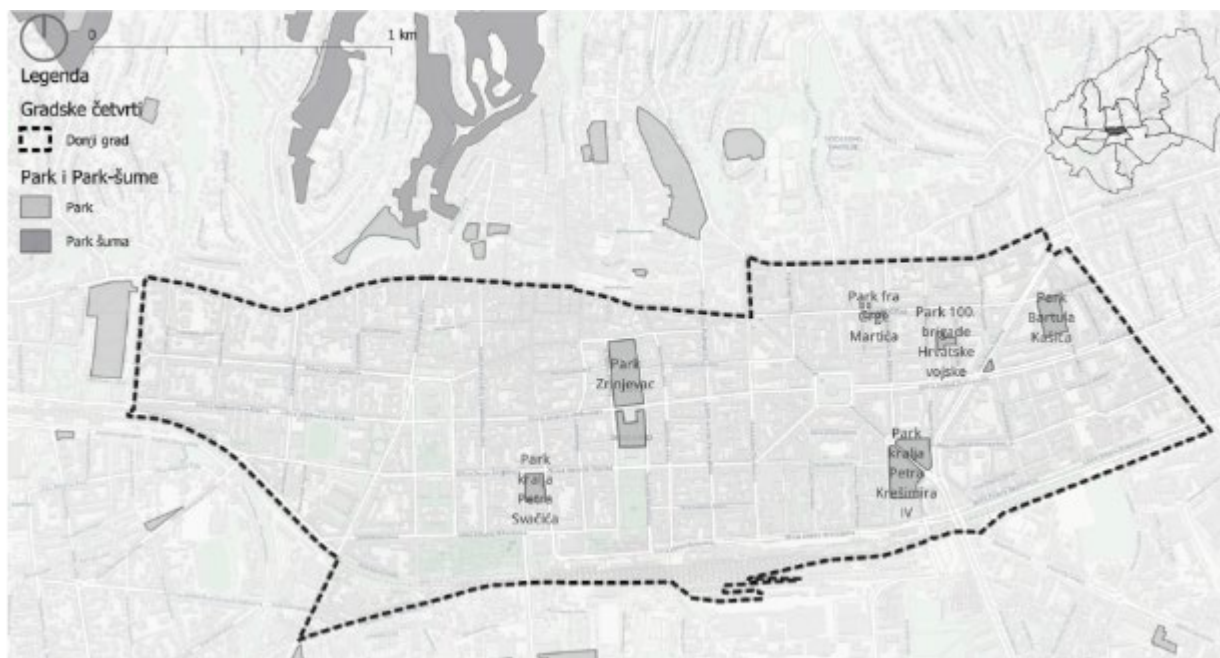
Slika 5.1.9. Karta parkova i park-šuma četvrti Podsljeme, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Novi Zagreb - Istok' posjeduje šest parkova; Park Bundek, Park dvadesetprvog stoljeća, Park Vjekoslava Majera, Park Travno, Park Dugave i Perivoj Središće.

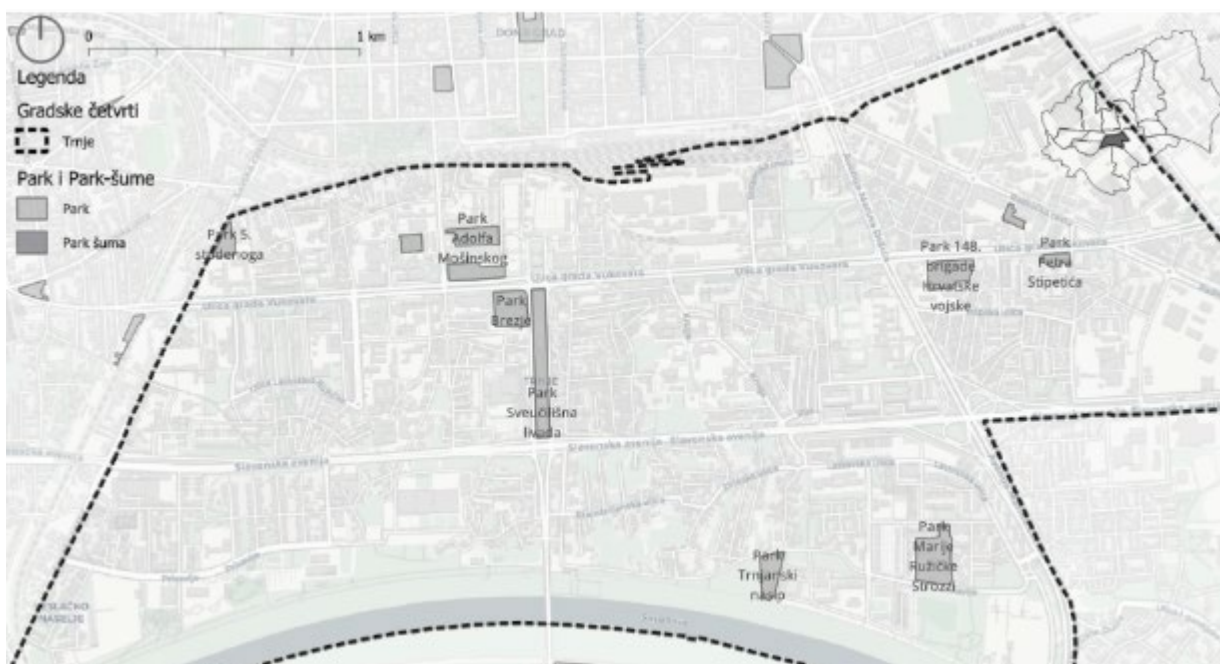
Slika 5.1.10. Karta parkova i park-šuma četvrti Novi Zagreb - Istok, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Donji grad' posjeduje devet parkova; Park Envera Čolakovića, Park Bartula Kašića, Park Zrinjevac, Park Josipa Jurja Strossmayera, Park kneza Zdeslava, Park fra Grge Martića, Park 100. brigade Hrvatske vojske, Park kralja Petra Krešimira IV te Park kralja Petra Svačića.

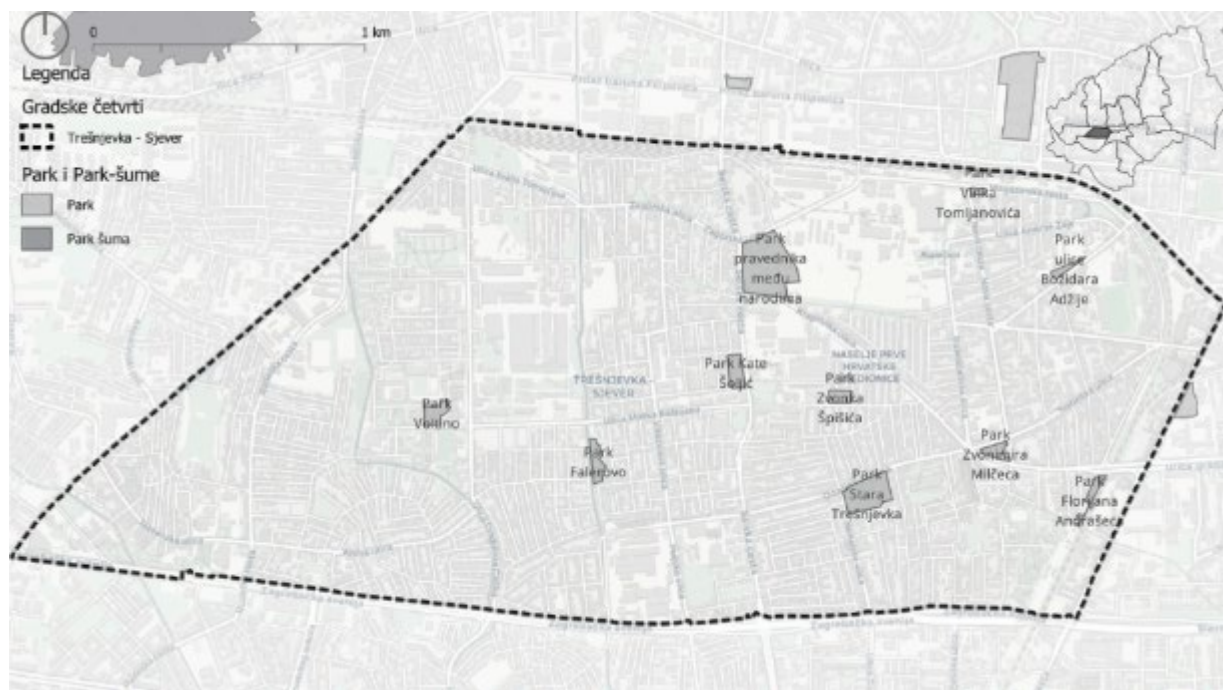
Slika 5.1.11. Karta parkova i park-šuma četvrti Donji grad, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Trnje' posjeduje jedanaest parkova; Park Brezje, Park Marije Ružičke Strozzi, Park 148. brigade Hrvatske vojske, Park Sveučilišna livada, Park Trnjanski nasip, Park nepoznatih ideja, Park Petra Stipetića, Park Adolfa Mošinskog, Park Martinovka, Park 5. studenoga i Park Stjepana Srkulja.

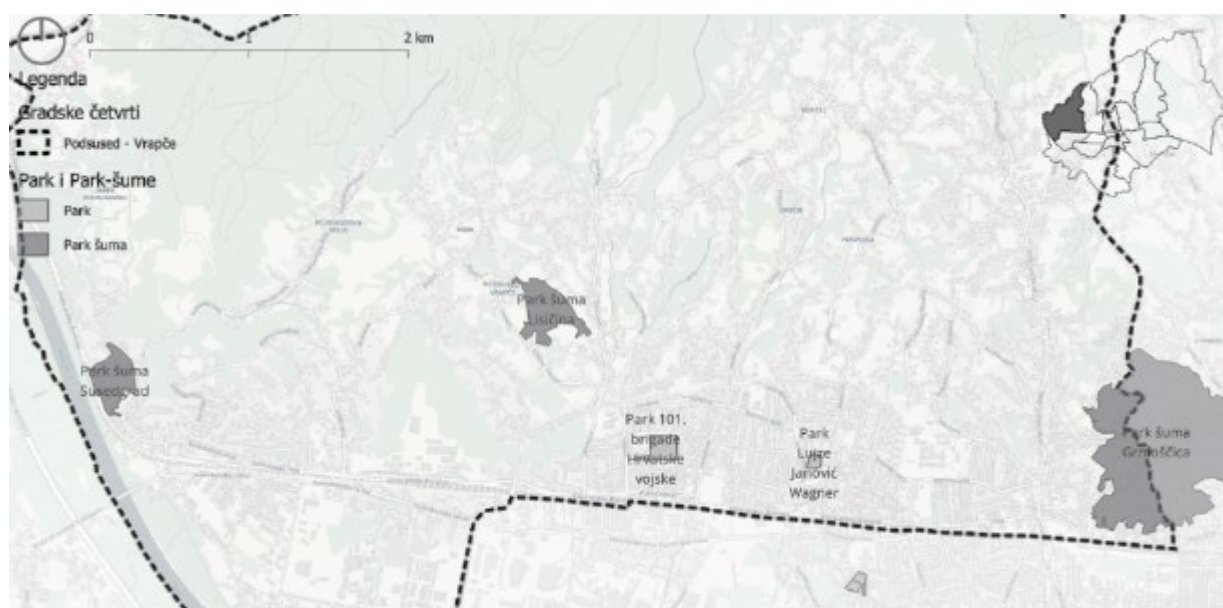
Slika 5.1.12. Karta parkova i park-šuma četvrti Trnje, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Trešnjevka - Sjever' posjeduje deset parkova; Park Stara Trešnjevka, Park Zvonka Špišića, Park pravednika među narodima, Park Kate Šoljić, Park Voltino, Park Falerovo, Park Zvonimira Milčeca, Park Florijana Andrašeca, Park Vinka Tomljanovića i Park ulice Božidara Adžije.

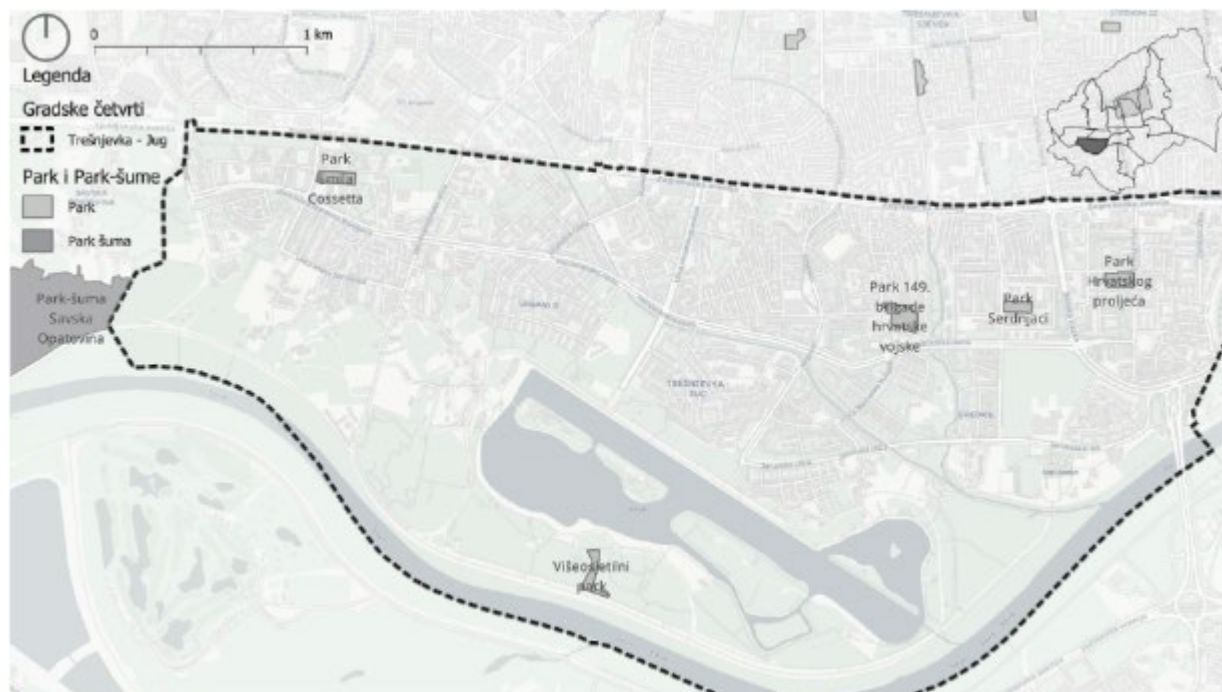
Slika 5.1.13. Karta parkova i park-šuma četvrti Trešnjevka - Sjever, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Podsused – Vrapče' posjeduje dva parka i tri park-šuma od kojih jedna park-šuma dijeli površinu sa drugom četvrti. Od parkova su prisutni Park 101. brigade Hrvatske vojske i Park Lujze Janović Wagner, a od park-šuma prisutni su Park-šuma Susedgrad, Park-šuma Lisičina i Park šuma Grmošćica.

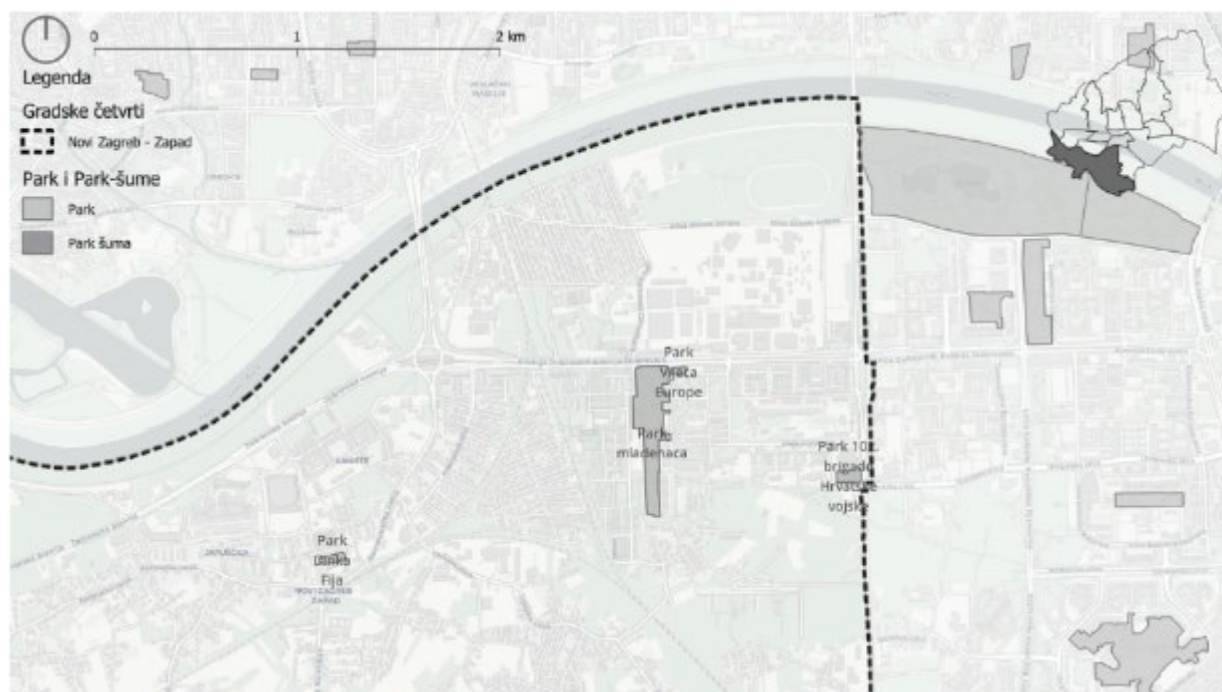
Slika 5.1.14. Karta parkova i park-šuma četvrti Podsused – Vrapče, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Trešnjevka – Jug' posjeduje pet parkova i jednu park-šumu. Od parkova su prisutni Višeosjetilni park, Park 149. brigade hrvatske vojske, Park Hrvatskog proljeća, Park Serdnjaci i Park Emila Cossetta, a jedna park-šuma je Park-šuma Savska Opatovina.

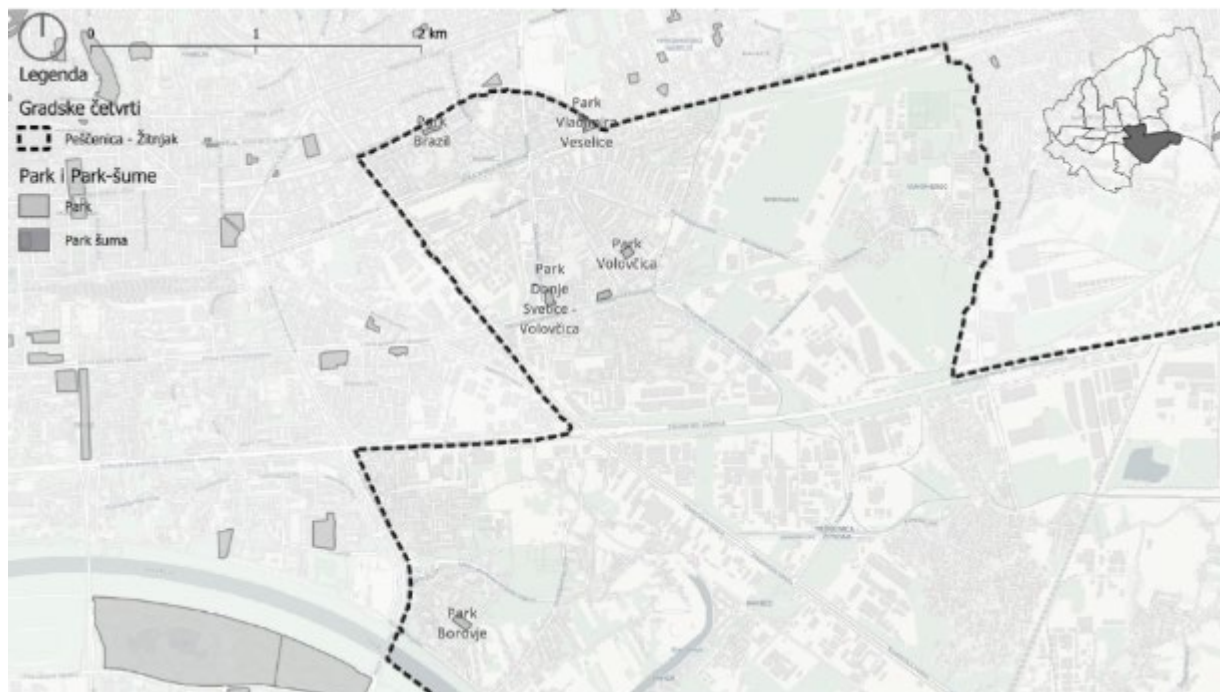
Slika 5.1.15. Karta parkova i park-šuma četvrti Trešnjevka – Jug, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Novi Zagreb – Zapad' posjeduje četiri parkova; Park 102. brigade Hrvatske vojske, Park Dinka Fija, Park Vijeća Europe i Park mladenaca.

Slika 5.1.16. Karta parkova i park-šuma četvrti Novi Zagreb - Zapad, izradio Jutrović 2024

Gradska četvrt 'Peščenica – Žitnjak' posjeduje šest parkova; Park Borovlje, Park 99. brigade Hrvatske vojske, Park Donje Svetice – Volovčica, Park Brazil, Park Vladimira Veselice te Park Volovčica.

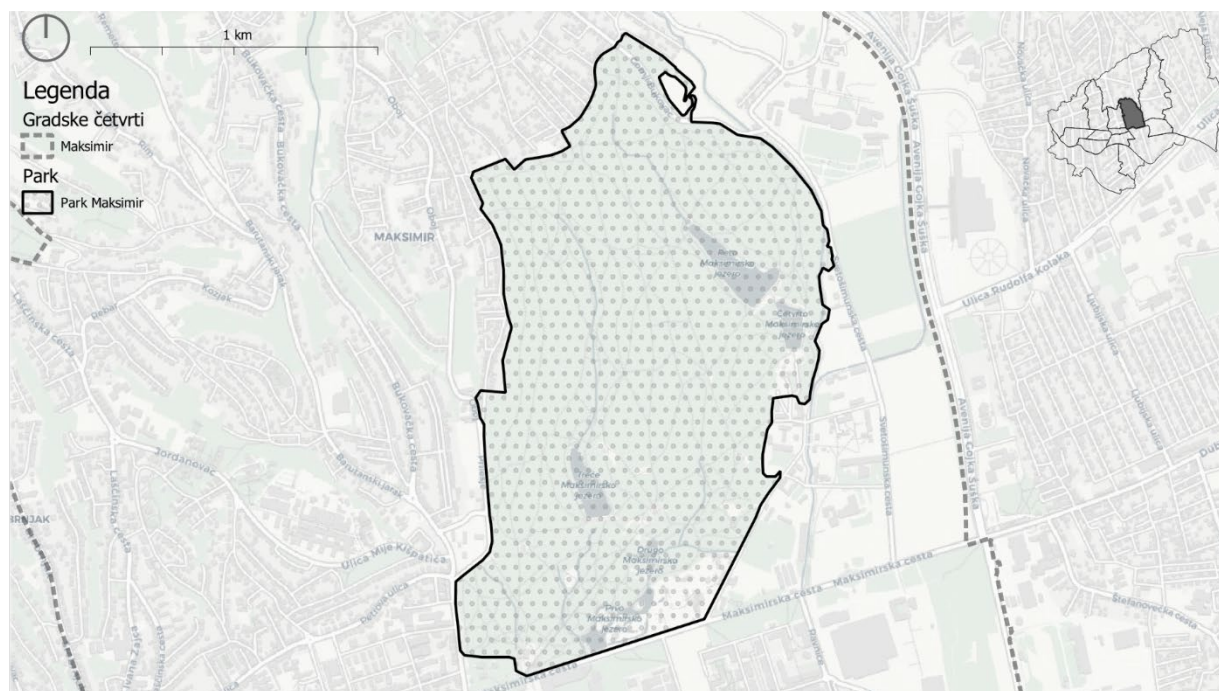

Slika 5.1.17. Karta parkova i park-šuma četvrti Peščenica – Žitnjak, izradio Jutrović 2024

5.1.2. Veliki parkovi grada Zagreba

Najveći parkovi su slijedom Park Maksimir, Park Bundek, Park Dvadesetprvog stoljeća, Park Dugave i Park Mladenaca. Od tih 5 jedino je park Maksimir sa sjeverne strane rijeke Save te je i najstariji od tih pet parkova. 2023. godine Sektor za strategijske informacije i istraživanja Grada Zagreba je izveo prostorne analize za novi park u gradu. Park Novi Zagreb protezat će se južno od Sopota i Sigeta te će mu površina iznositi 70 ha odnosno 700.000 m².

Park Maksimir, smješten na južnim obroncima Medvednice, jedna je od najvećih i najljepših zelenih oaza Zagreba, protežući se na 316 hektara. Osnovan 1794. godine kao prvi javni park u jugoistočnoj Europi, ovaj park nudi raznolik krajobraz i staništa, od šuma hrasta i graba do pažljivo oblikovanih perivoja, šetnica i jezera. Maksimir je dom bogatoj flori i fauni, uključujući stotine biljnih vrsta te više od sto vrsta ptica, a u njegovom sklopu nalazi se i zoološki vrt. Ovaj park, proglašen je spomenikom parkovne arhitekture, pruža posjetiteljima beskrajne mogućnosti za uživanje u prirodi i opuštanje, stvarajući jedinstven prostor za rekreaciju, odmor i uživanje u prirodi.

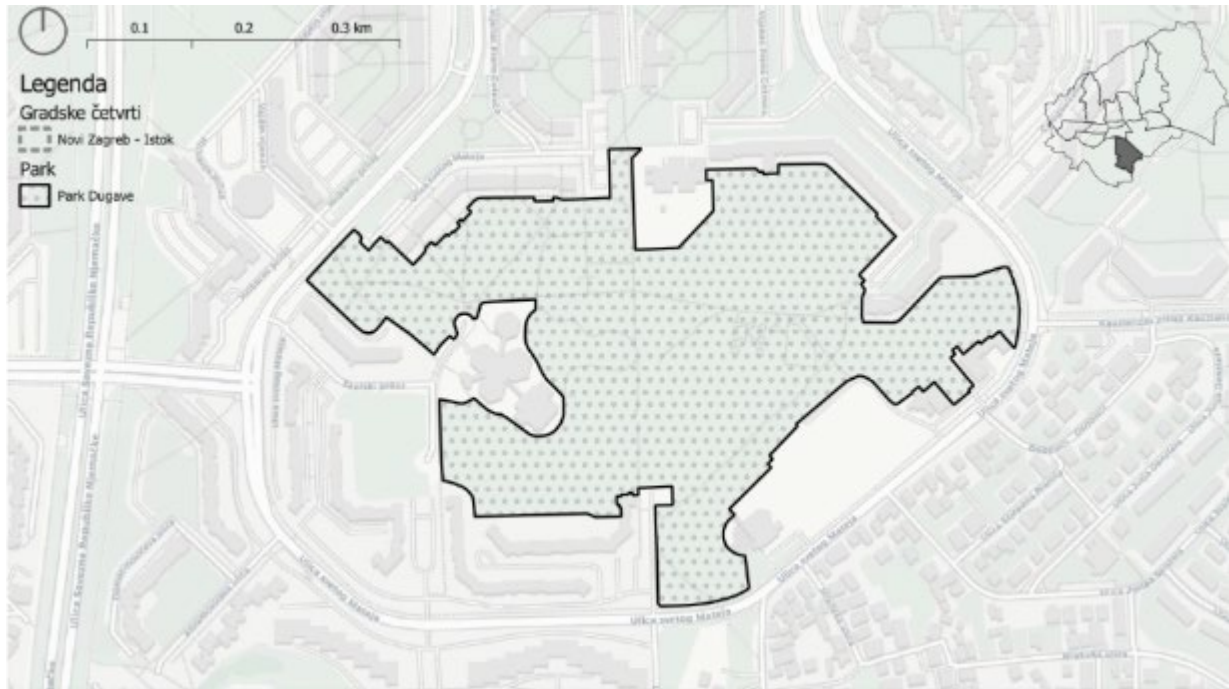
Slika 5.1.18. Park Maksimir, izradio Jutrović 2024

Park Bundek, smješten uz rijeku Savu u Novom Zagrebu, omiljeno je odredište za rekreaciju i opuštanje, posebno nakon obnove 2006. godine koja mu je obnovila izgled. Prostire se na više od 545 tisuća kvadratnih metara, uključujući prostrane travnjake, dva jezera, šumske površine i brojne pješačke staze. Veliko jezero, popularno za kupanje ljeti, privlači brojne Zagrepčane, dok je Malo jezero prirodno stanište za raznoliki biljni i životinjski svijet. Park Bundek nudi razne sadržaje za sve uzraste, od dječjih igrališta do sportskih terena, te je često domaćin kulturnih i zabavnih događanja. Staza zdravlja, duga 700 metara, promiče aktivan i zdrav način života, pružajući informacije o važnosti kretanja i redovne brige za zdravlje.

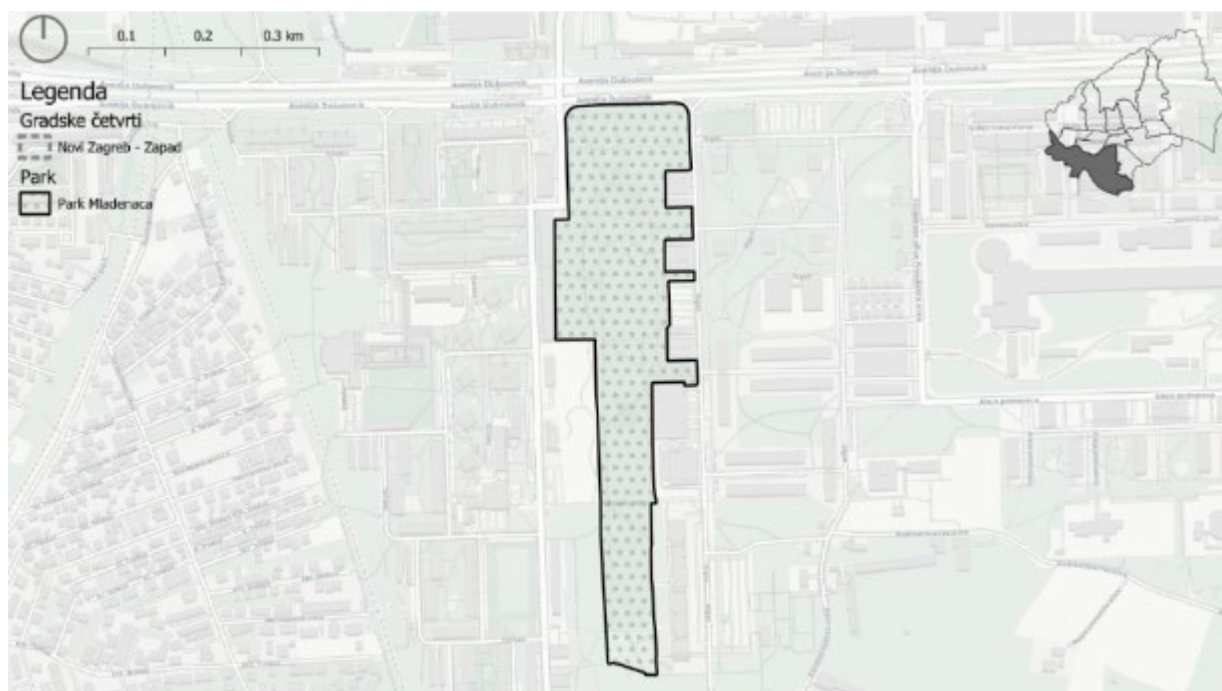
Slika 5.1.19. Park Bundek i park dvadesetprvog stoljeća, izradio Jutrović 2024

Park Dugave prema Klarin i Korlaet (2022) predstavlja srce ovog Zagrebačkog naselja, oblikovan prema urbanističkim principima razvijenima u novim gradovima Francuske. Inspiriran iskustvima arhitekta Borislava Doklestića u Lyonu, park je osmišljen kao središnji prostor koji okuplja susjedstvo, stambene blokove i okolni ruralni prostor, povezan mrežom pješačkih staza. Osim što služi kao zelena oaza za rekreaciju i opuštanje, park je ključni element urbanističkog plana Dugava, integrirajući razdvojene mreže pješačkog i automobilskeg prometa te stvarajući harmoničan odnos između prirode i urbanog prostora.

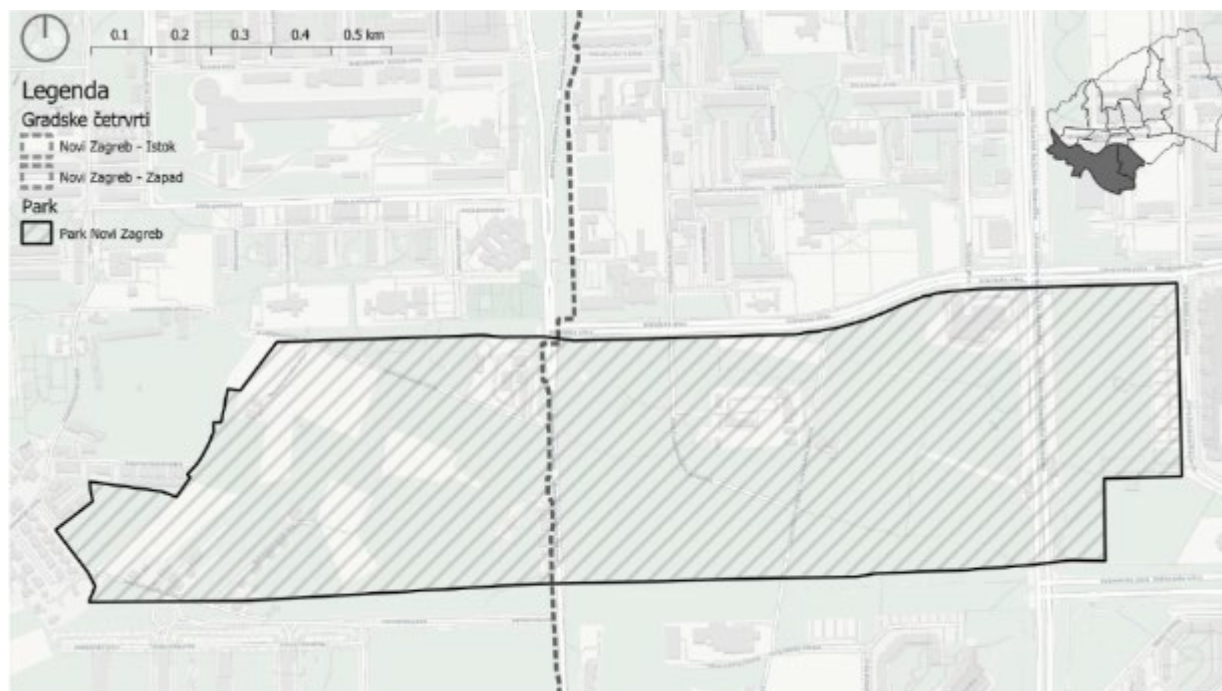
Slika 5.1.20. Park Dugave, izradio Jutrović 2024

Park mladenaca osnovan šezdesetih godina 20. stoljeća, prvi je park Novog Zagreba nastao za vrijeme gradnje naselja Trnsko i Siget. Ideja parka je bila da mladenci prilikom sklapanja braka posade sadnicu u parku. Mladenci bi predočili sadnji te dobili nacrt parka s označenim mjestom sadnje "njihove" sadnice. Projekt te ideje trajao je od 1964 do 1978. te je u tom razdoblju posađeno oko 18.000 sadnica. Park često služi kao mjesto za organizaciju manjih društvenih događanja i okupljanja.

Slika 5.1.21. Park mladenaca, izradio Jutrović 2024

Generalni urbanistički plan grada Zagreba u programskim smjernicama za izradu urbanističkih planova uređenja pod pravilom provedbe broj 3.2. točka dvadeset opisuje smjernice za izradu UPU-a Park Novi Zagreb u kojem se uređuje javna zelena površina u skladu sa važnošću prostora za identitet grada. Temeljem strateških propozicija za urbana pravila uređenja predmetne lokacije definiranih studijom arhitektonskih tipologija hrvatskog tradicijskog graditeljstva i prijedloga koncepta tematskog parka "Hrvatska u malom". (GUP grada Zagreba)

Slika 5.1.22. Park Novi Zagreb, izradio Jutrović 2024

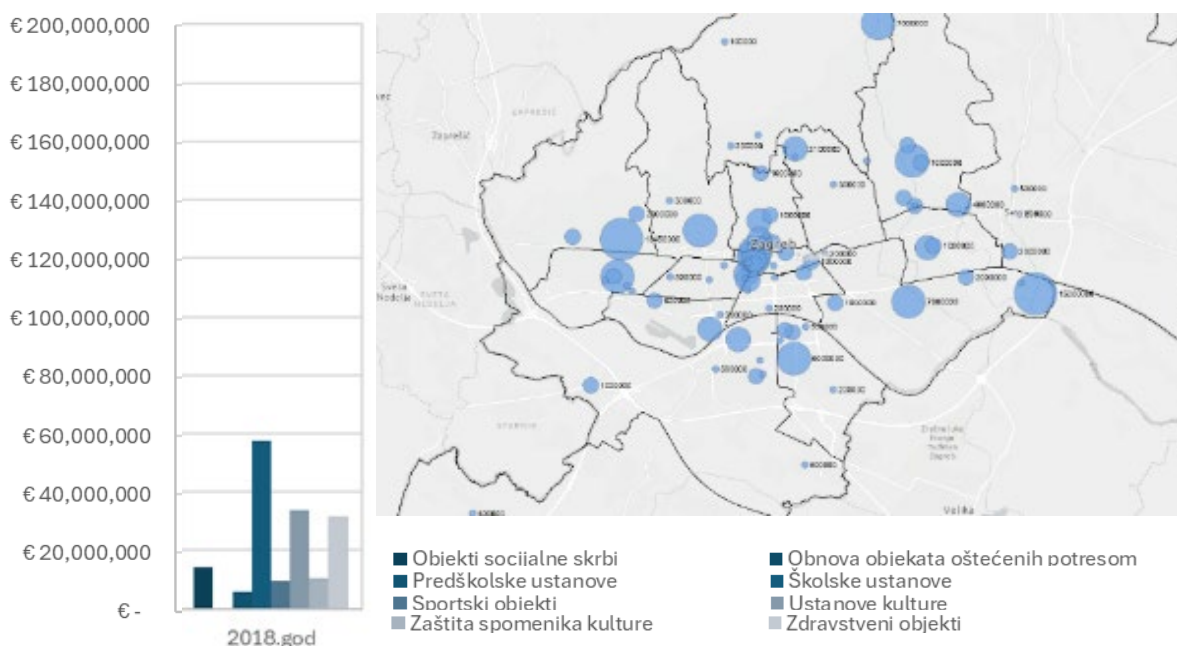
5.2. Statistika

Kapitalna ulaganja grada Zagreba prema podacima s GeoHub Zagreba za godine 2018. do 2022. odnose se na objekte javnih ustanova socijalne skrbi, predškolske, školske ustanove, sportskih objekata, ustanova kulture, zdravstvenih objekata i zaštite spomenika kulture.

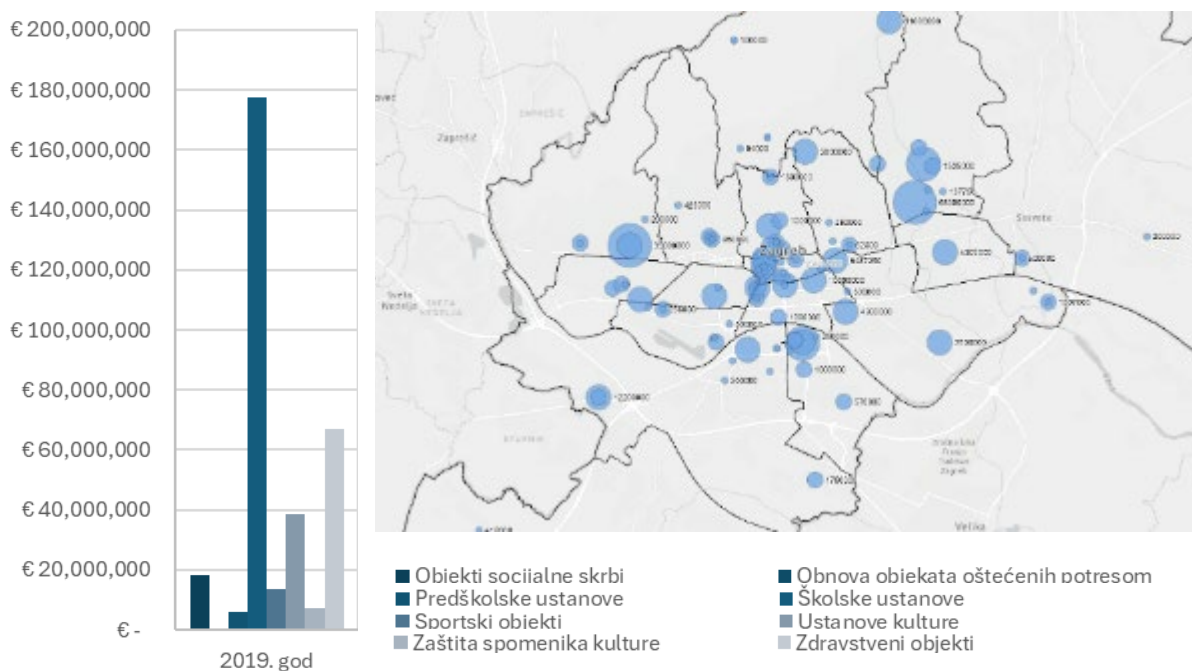
Slika 5.2.1. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2018.godine, izradio Jutrović 2024
 izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Godine 2018. izgrađeno je 85 građevina na što su najviše kapitala dobile školske ustanove, a najmanje kapitala dobile su predškolske ustanove. Zaštita spomenika kulture je na četvrtom mjestu dobila 10,400,000 €. Prikaz lokacija ulaganja kapitala za 2018. godinu očituje se kroz veličinu markera te novčanim iznosom. Također, možemo iščitati da se gustoćom i veličinom ulaganja četvrti kao što su Stenjevec, Donji grad (sa također djelom Trnja i Trešnjevke – Sjever), te Novi Zagreb – Istok.

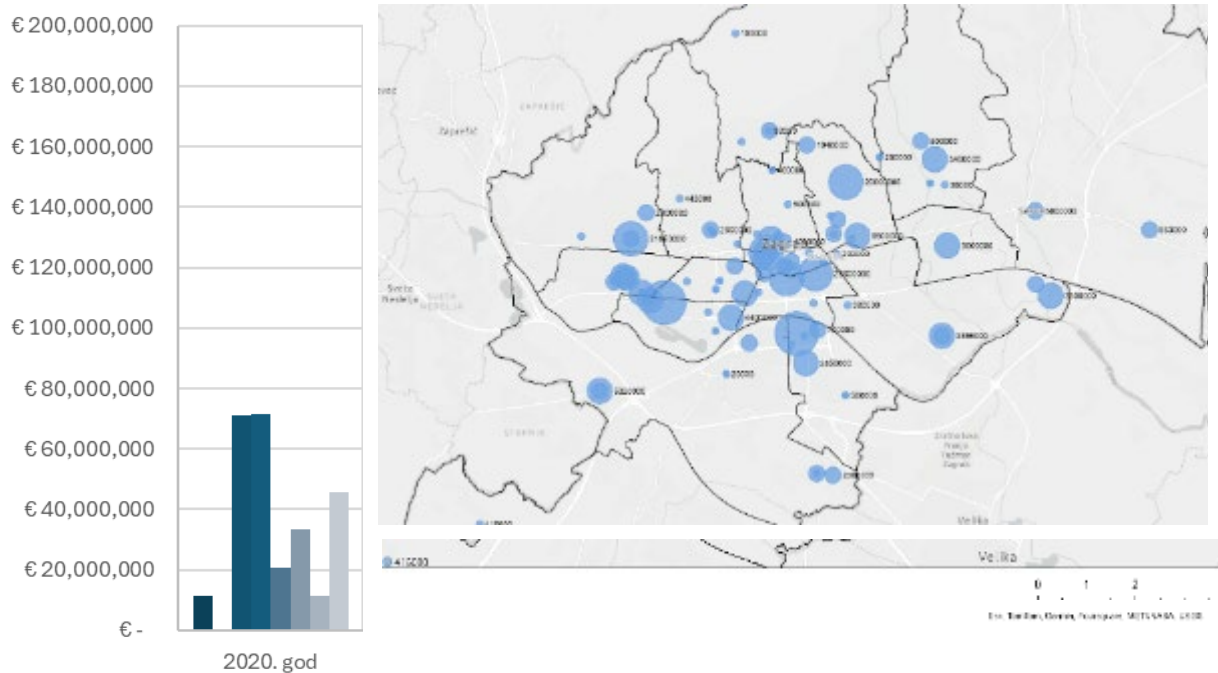
Slika 5.2.2. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2018.godine, izradio Jutrović 2024
 izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Godine 2019. izgrađeno je 109 građevina na što su najviše kapitala dobile školske ustanove, a najmanje kapitala dobile su predškolske ustanove. Zaštita spomenika kulture je na šestom mjestu dobila 7,250,000 €. Prikaz lokacija ulaganja kapitala za 2019. godinu očituje se kroz veličinu markera te novčanim iznosom. Također, možemo iščitati da se gustoćom i veličinom ulaganja četvrti kao što su Donji grad (sa također djelom Trnja i Trešnjevke – Sjever i južnog djela naselja Gornji grad - Medveščak), Novi Zagreb – Istok, te Gornja Dubrava, te istočni dijelovi četvrti Podsused – Vrapče i Stenjevec.

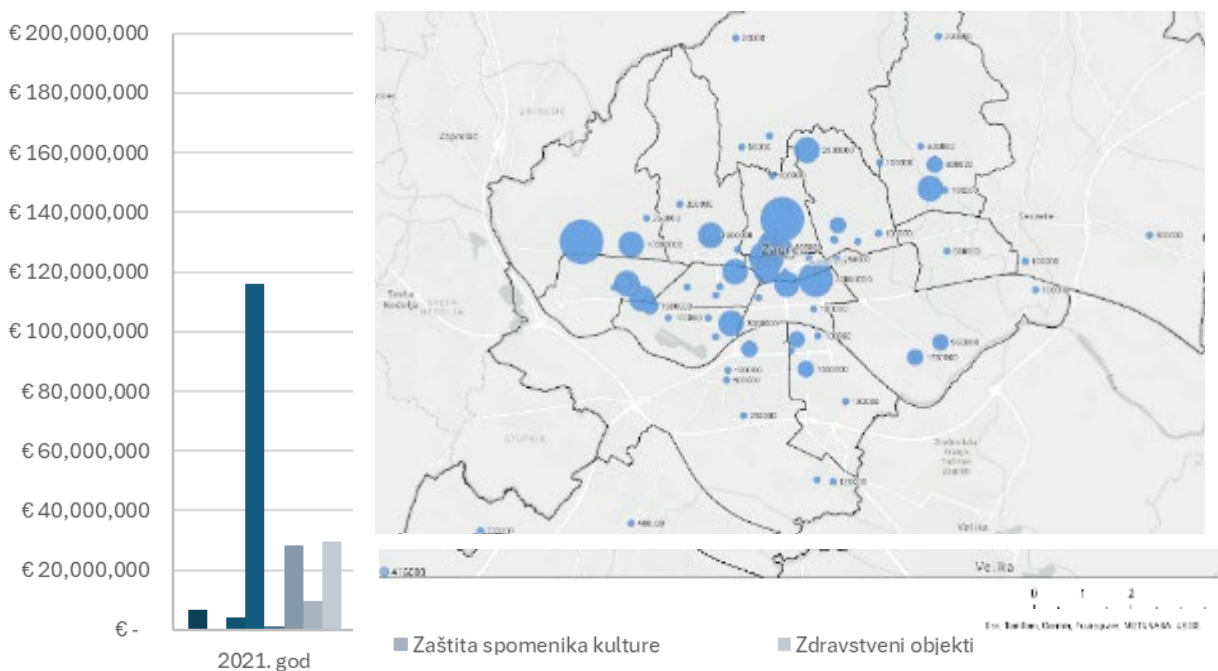
Slika 5.2.3. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2019.godine, izradio Jutrović 2024
 izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Godine 2020. izgrađeno je 101 građevina na što su najviše kapitala dobile školske ustanove, a najmanje kapitala dobili su objekti socijalne skrbi. Zaštita spomenika kulture je na zadnjem mjestu dobila 11,520,000 €, što je više od prethodne godine. Prikaz lokacija ulaganja kapitala za 2020. godinu očituje se kroz veličinu markera te novčanim iznosom. Također, možemo iščitati da se gustoćom i veličinom ulaganja četvrti kao što su Donji grad (sa također djelom Trnja i Trešnjevke – Sjever i južnog djela naselja Gornji grad - Medveščak), Novi Zagreb – Istok, Gornja Dubrava, te istočni dijelovi četvrti Podsused – Vrapče i Stenjevec.

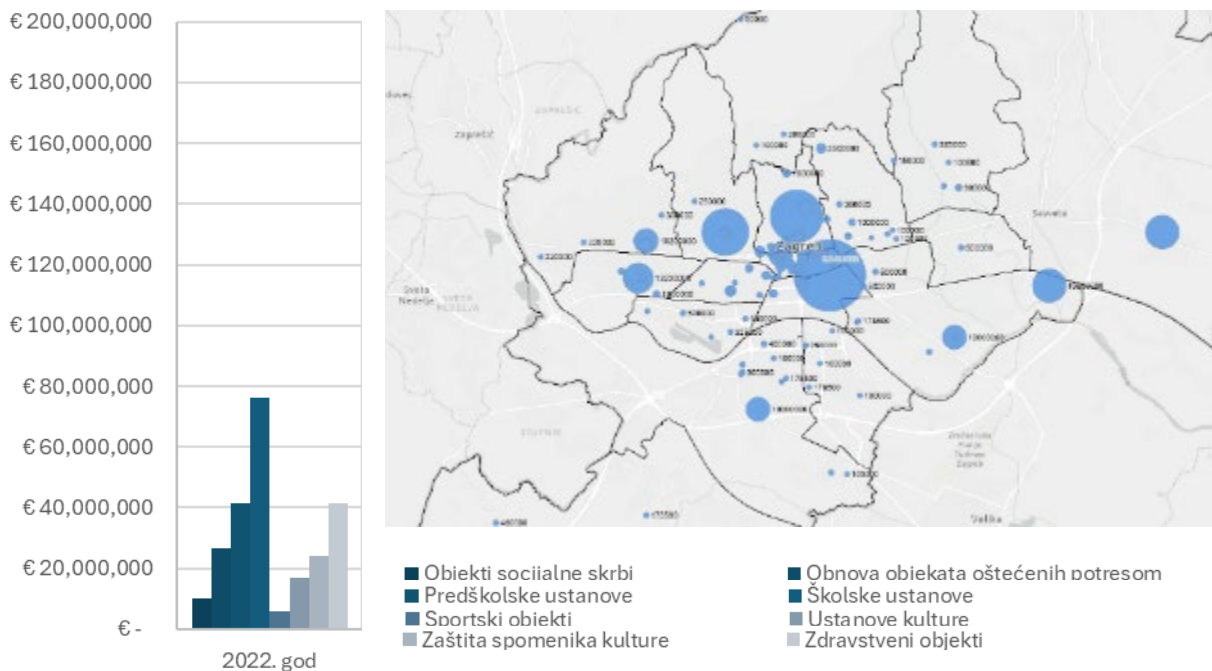
Slika 5.2.4. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2020.godine, izradio Jutrović 2024
 izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Godine 2021. izgrađeno je 75 građevina na što su najviše kapitala dobile školske ustanove, a najmanje kapitala dobili su sportski objekti. Zaštita spomenika kulture je na četvrtom mjestu dobila 9,580,000 €, što je manje od prethodne godine. Prikaz lokacija ulaganja kapitala za 2021. godinu očituje se kroz veličinu markera te novčanim iznosom. Također, možemo iščitati da se gustoćom i veličinom ulaganja četvrti kao što su Donji grad (sa također djelom Trnja), Gornji grad - Medveščak, Stenjevec i Trešnjevka – Jug.

Slika 5.2.5. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2021.godine, izradio Jutrović 2024
 izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

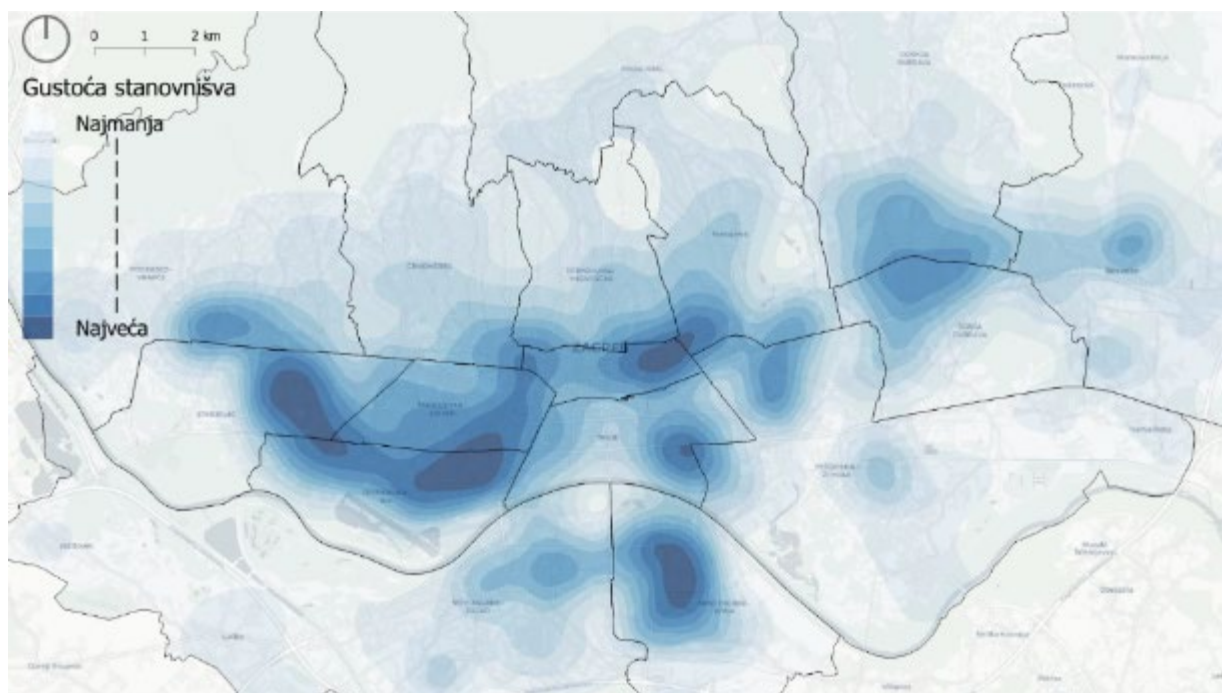
Godine 2022. izgrađeno je 123 građevina na što su najviše kapitala dobile školske ustanove, a najmanje kapitala dobili su sportski objekti. Zaštita spomenika kulture je na četvrtom mjestu dobila 24,200,00 €, što je više od prethodne godine. Prikaz lokacija ulaganja kapitala za 2021. godinu očituje se kroz veličinu markera te novčanim iznosom. Također, možemo iščitati da se gustoćom i veličinom ulaganja četvrti kao što su Gornji grad – Medveščak, Donji grad, Trnje, Stenjevec i Črnomerec. U proračunu grada 2022. godine zbog potresa koji je pogodio grad Zagreb dolazi do početka ulaganja u svrhu obnove objekata oštećenih potresom, te se nastavlja u slijedećim godinama.

Slika 5.2.6. Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2022.godine, izradio Jutrović 2024
izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

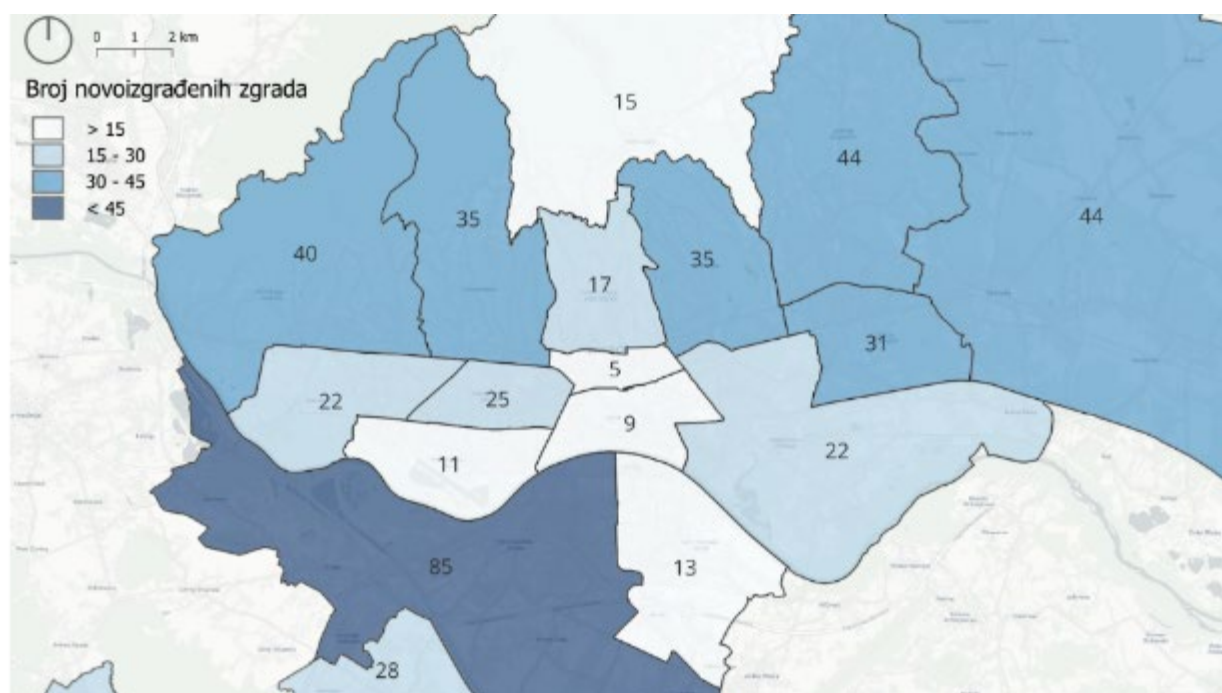
Kako bi se osigurala kvalitetna analiza prostora također treba uzeti u obzir i samo stanovništvo koje svojim potrebama života utječu na sami prostor. Stanovanje, da li u najmu ili vlasnički glavna je osnovna potreba svakog stanovnika, a podložna je financijskim mogućnostima, lokacijom, blizinom posla, škola ili bolje povezanosti javnim prijevozom. Istovremeno, financijski izazovi poput rasta cijena stanarina ili promjena u primanjima mogu prisiliti ljude na preseljenje u povoljnije dijelove grada.

Zbog raznolikosti načina življenja i oblika stanovanja, bilo to u višestambenim zgradama, soliterima, kućama u nizu ili slobodnostojećim objektima, gustoća stanovništva drastično može varirati. U novije doba poželjne lokacije dobivaju novo arhitektonsko ruho u obliku više stambenih zgrada, te se tako poželjnije lokacije za stanovanje mogu evidentirati i samom gustoćom stanovništva. To nije uvijek slučaj, no preklapanjem podataka gustoće stanovništva i ostalih parametara prepoznaju se neki uzorci koji daju jasniju sliku o dinamici i odnosu prostora i stanovništva. Podaci o gustoći stanovništva, novoizgrađenim zgradama i stambenim jedinicama dobiveni su godišnjim izvještajem o završenim zgradama i stanovima. Oni obuhvaćaju sve završene nove zgrade, dograđene dijelove na postojećim zgradama, ako je dograđena nova stambena jedinica (stan) ili novi poslovni prostor i prenamjene nestambenog prostora u stan, a pritom podaci ne obuhvaćaju objekte bespravne izgradnje.

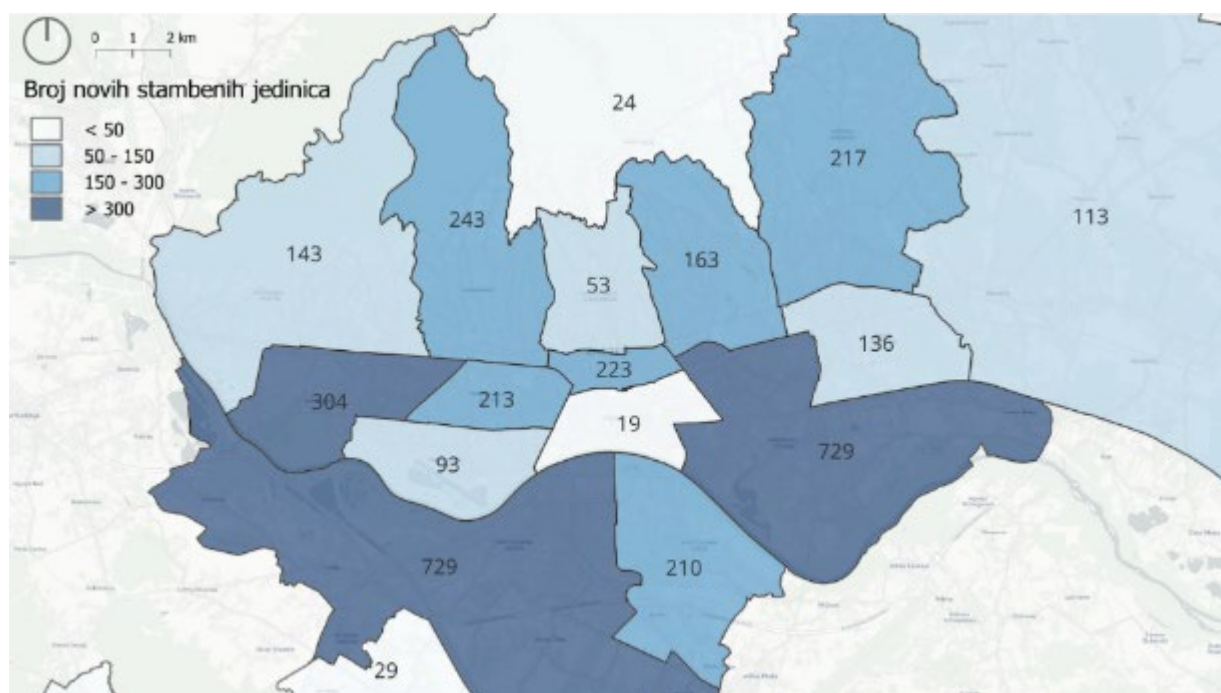
Slika 5.2.7. Gustoća stanovništva grada Zagreba, izradio Jutrović 2024
izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Karta gustoće stanovništva nam ukazuje da najveću koncentraciju stanovnika imaju naselja kao što su Travno, Utrine, Srednjaci, Špansko, Kvatrić i Savica. Veliku koncentraciju stanovništva imaju naselja Dubrava, Zapruđe, Dugave, Trnsko, Jarun, Prečko, Gajnice, Vrapče, Donji grad, Maksimir i Borongaj, što nam govori da ta naselja imaju veliki kapacitet stambenih jedinica te su potencijalne zone većeg migriranja stanovništva. Na procese kupnje, prodaje ili iznajmljivanja stambenih jedinica uvelike utječe ovaj podatak.

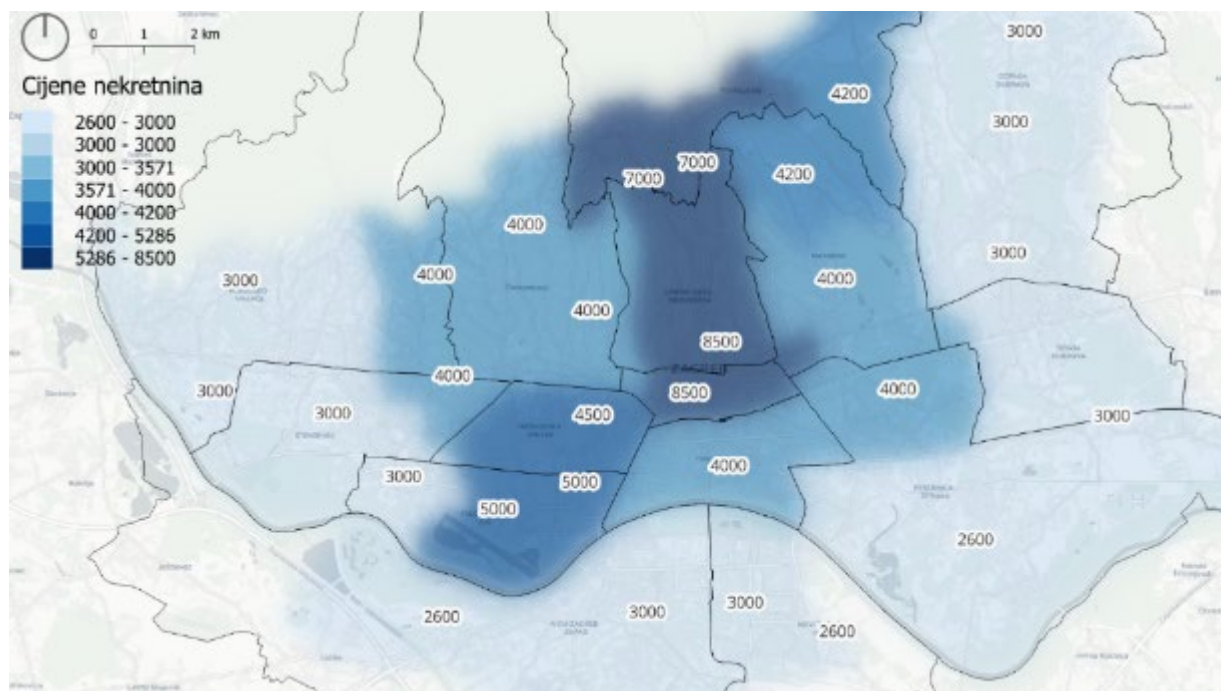
Slika 5.2.8. Broj novoizgrađenih zgrada, izradio Jutrović 2024
izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Karta novoizgrađenih zgrada nam također daje podatak na kojim dijelovima grada se ulaže i planiraju nova gradska stambena područja te tako možemo vidjeti da se je više zgrada izgradilo u gradskoj četvrti Novi Zagreb – Zapad, te to možemo potvrditi i satelitskim snimkama i obilaskom terena gdje se vidi proces izgradnje stambenih zgrada u području oko objekta "Arena Zagreb", odnosno naselje Jarušćica. Razvoj i gradnja objekata se nastavlja u smjeru jugoistoka odnosno prema naselju Blato. Generalnim urbanističkim planom grada Zagreba također se planira izgradnja dva mosta preko rijeke Save koji bi spajali naselja Vrbanj i Jarun sa Jarušćicom na južnoj strani Save, te zapadniji most koji spaja naselje Jankomir sa sjeverne strane rijeke Save i Jarušćicu. Novi mostovi na ovome dijelu grada neće samo rasteretiti postojeću prometnu infrastrukturu, već će omogućiti širenje grada od Sveučilišne bolnice prema naselju Predanić i Lučkom.

Slika 5.2.9. Broj novih stambenih jedinica, izradio Jutrović 2024
izvor: Gradski ured za stratejsko planiranje i razvoj Grada

Karta novih stambenih jedinica nam daje podatak u kojim se dijelovima grada ulaže. Te stambene jedinice obuhvaćaju jedinice u novi zgradama i već postojećim objektima gdje se desila dogradnja ili prenamjena u stambeni prostor. Ti podaci prikupljeni su prema metodologiji koja se primjenjuje u popisima stanovništva, kućanstava i stanova te je usklađena s Preporukama Konferencije europskih statističara za popise stanovništva i stanova. Stoga, četvrti koje imaju najviše novih stambenih jedinica su Stenjevec, Novi Zagreb – Zapad i Peščenica – Žitnjak. Nešto manje novih stambenih jedinica imaju četvrti, Trešnjevka sjever, Novi Zagreb – Istok, Donji grad, Čnomerec, Maksimir i Gornja Dubrava.

Slika 5.2.10. Cijene nekretnina po metru kvadratnom (€) u godini 2024., izradio Jutrović 2024
izvor: Agencija za nekretnine, Euro-interijeri dostupno na: <https://www.euro-interijeri.hr/cijene-stanova/>

Karta 'Cijena nekretnina' bazirana je na podacima sa portala raznih agencija za nekretnine te uzeta srednja vrijednost zbroja cijene metra kvadratnog u naseljima Zagreba. Cijene stanova u Zagrebu značajno variraju ovisno o lokaciji. Najskuplji kvartovi grada su Jarun, Vrbanj, Gredice i Knežija, gdje se novogradnja i korišteni stanovi prodaju po najvišim cijenama. Slijedi Medveščak, posebno dio iznad Britanica, i cijeli gornji dio grada sjeverno od Ilice. U centru grada, cijene variraju ovisno o mikrolokaciji i stanju nekretnina, ali također spadaju među više u gradu. Na Trešnjevci i Ljubljani, cijene su nešto niže, dok su Maksimir, Trnje i Črnomerec u srednjem rasponu. Istočni dijelovi grada poput Dubrave i Sesveta, zajedno sa zapadnim kvartovima poput Stenjevcia, Gajnica i Vrapča, imaju najpovoljnije cijene u odnosu na ostatak Zagreba.

Po zakonu o procjeni vrijednosti nekretnina (NN 78/15), indeksni nizovi su nizovi kojima se prate promjene općih vrijednosnih odnosa na tržištu nekretnina tako da se prosječan odnos cijene nekretnine nekog obuhvaćenog razdoblja stavi u odnos s cijenama nekretnina iz baznog razdoblja s indeksom brojem 100. Izvode se osobito za cijene zemljišta, cijene stanova kao posebnih dijelova nekretnine i cijene obiteljskih kuća. Kao bazno razdoblje s indeksom brojem 100 odabrana je godina 2015. budući je tako određeno i za indekse cijena stambenih nekretnina koje vodi Državni zavod za statistiku.

Time, iščitavamo da indeksi do 2018 godine uglavnom stagniraju te se dešava minimalna fluktuacija, no nakon 2018 godine javlja se porasni trend koji umjereno raste sve do danas.

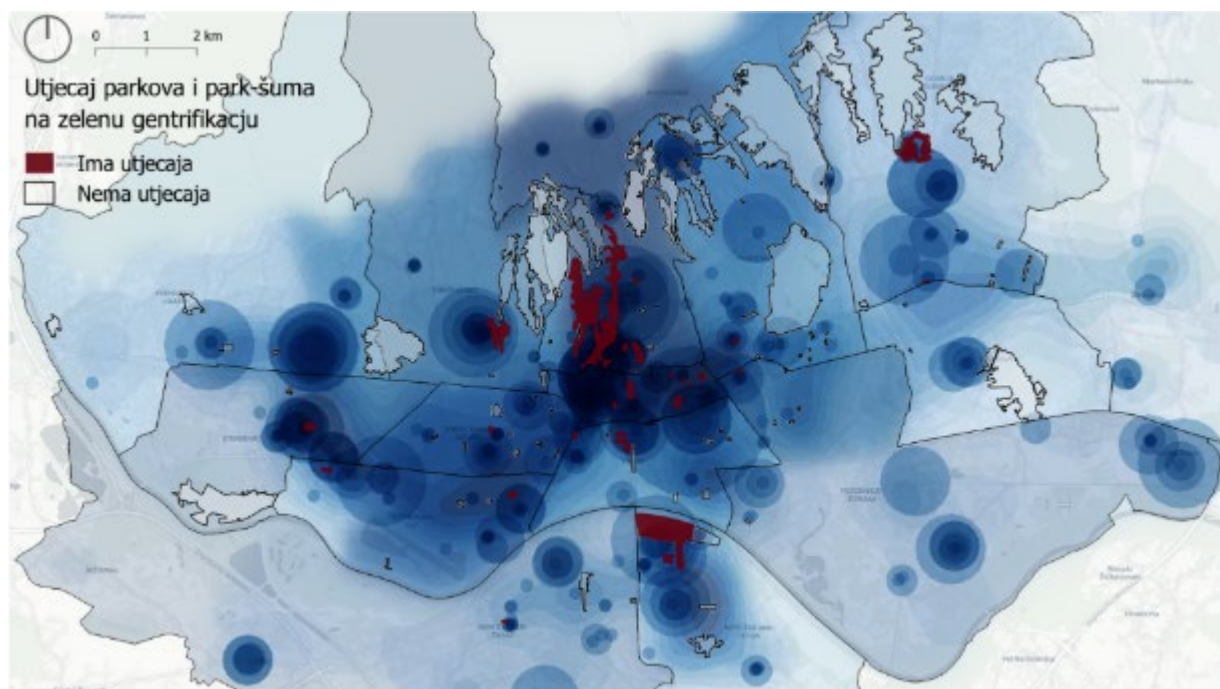
Slika 5.2.11. Godišnji indeksni nizovi za zemljišta na području GUP-a Grada Zagreba, izradio: Jutrović 2024 izvor: Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje, Služba za procjenu vrijednosti nekretnina

6. Rezultati rada

6.1. Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom

Sinteza prikupljenih podataka u funkciji glavnih faktora zelene gentrifikacije daje na uvid područja u koja se ulažu kapitalna sredstva u svrhu javnih, društvenih i stambenih namjena. Također, raspodjela stanovništva i cijena nekretnina pridonose informaciji od prodaji i potražnji nekretnina u područjima grada Zagreba te time stvara percepciju popularnih kvartova; da li po dostupnosti, financijskom kapacitetu građana ili ideji statusa kvarta.

Na karti 'Utjecaj parkova i park-šuma na zelenu infrastrukturu' vidimo prethodno opisane faktore te njihov odnos koji stvara finalni preklop podataka. Najtamnija područja prikazuju dijelove grada koji imaju izraženije prethodno navedene faktore te time možemo zaključiti da parkovi i park-šume koji se nalaze u tim područjima također pridonose cijeni nekretnina, što u konačnici ima utjecaj na gentrifikaciju tog područja.

Slika 6.1.1. Utjecaj parkova i park-šuma na zelenu gentrifikaciju: Jutrović 2024

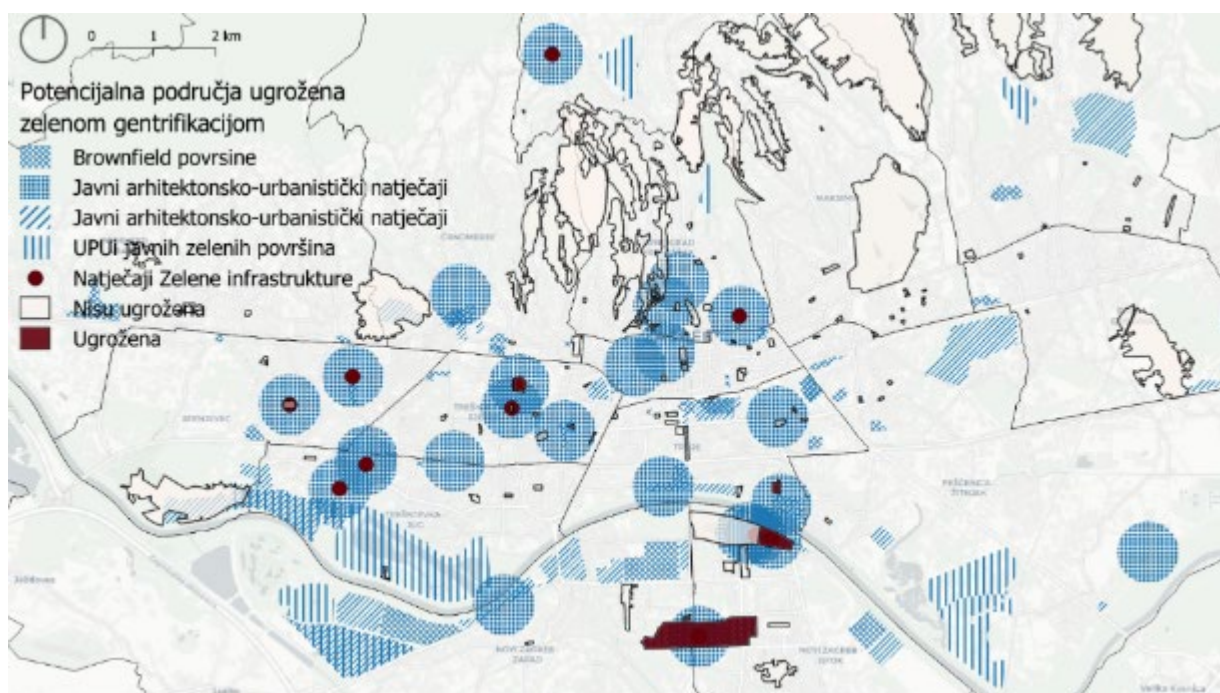
Parkovi koji prostorno spadaju u ta područja po gradskim četvrtima gledano od zapada prema istoku su; u četvrti Stenjevec, Park hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata; u četvrti Črnomerec, Park-šuma Šestinski dol; u četvrti Trešnjevka – Sjever, Park Kate Šoljić; u četvrti Trešnjevka – Jug, Park Hrvatskog proljeća; u četvrti Gornji grad – Medveščak, Mallinov park, Park Slobodana Langa, Park-šuma Zelengaj, Park-šuma Tuškanac, Rokov perivoj, Art park, Park Bele IV., Perivoj biskupa Stjepana II, Park Opatovina, Park Ribnjak, Park međunarodnog priznanja Republike Hrvatske; u četvrti Donji grad, Park kralja Petra Svačića, Park Zrinjevac, Park Josipa Jurja Strossmayera, Park Envera Čolakovića, Park fra Grge Martića, Park kralja Petra Krešimira IV, Park 100. brigade Hrvatske vojske, Park kneza Zdeslava, Park Bartula Kašića; u četvrti Trnje, Park 5. studenoga, Park Adolfa Mošinskog, Park Stjepana Srkulja, Park Brezje; U četvrti Novi Zagreb – Zapad, Park Dinka Fija; u četvrti Novi Zagreb – Istok, Park Bundek, Perivoj Središće, Park Vjekoslava Majera; u četvrti Maksimir, Park Otti Berger; u četvrti Peščenica – Žitnjak, Park Brazil; te u četvrti Gornja Dubrava, Park dubravskih branitelja i Park-šuma Granešina.

Važno je napomenuti da prikupljeni podaci u nekim aspektima nisu dovoljno detaljni, te je analiza limitirajuća zbog nedostatka dodatnih podataka koji se nisu mogli prikupiti, kao što su lokacije novih stambenih objekta koji su prikazani kao podatak na razini četvrti, a ne detaljnije. Također, u ovoj analizi korišteni su parkovi i park-šume kao glavni fokus gentrifikacije, no često prodavači nekretnina i najmodavci temelje svoje cijene na blizinu ostalih zelenih površina.

Ono što možemo iščitati iz karte je da su zelenoj gentrifikaciji najpodložnije četvrti Gornji grad – Medveščak, Donji grad sa svojom brojnošću parkova i intenziteta kapitala koji se ulaže u tim četvrtima. Zanimljivo je vidjeti da su prostori visokog intenziteta u gradskoj četvrti Stenjevec smješteni oko velikih urbanističkih zahvata kao što su stambene zgrade na Trgu Ivana Kukuljevića te POS naselje Špansko – Oranice smješteno uz križanje Zagrebačke ceste i Zagrebačke avenije. Ta područja su bogata zelenilom u obliku stambenog javnog zelenila, dječjih igrališta i velikih travnatih površina koja su planirana urbanističkim projektima i veliki su faktor u sadašnjoj potražnji nekretnina.

6.2. Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom

Kako bi unaprijed mogli identificirati moguća područja zelene gentrifikacije, te preventivno spriječiti ili smanjiti njen utjecaj za ovu analizu korišten je novi niz podataka. Prepoznati razvojni prostori grada su brownfield površine koje gledajući svjetske trendove i potrebe grada za obnovom takvih prostora sve su poželjniji, a koji se zbog širenja grada više ne nalaze na rubu već su utkane u urbanom tkivu grada. Javni arhitektonsko-urbanistički natječaji također su odraz smjera razvoja grada, te su uvršteni kao podatak za potencijalno razvijanje parkovnih površina unutar takvih projekata. Također, kao podatak su i novo planirani urbanistički planovi uređenja koji bi svojim oblikovanjem osvežili prostore grada te potencijalno privlačili stanovnike. Za potrebe rada izdvojeni su urbanistički planovi uređenja koja se temom bave sa javnim zelenim površinama te time i potencijalnim oblikovanjem novih parkova grada Zagreba.

Slika 6.2.1. Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom: Jutrović 2024

Parkovi koji su preklapanjem tih podataka potencijalno ugroženi zelenom gentrifikacijom su u četvrti Trešnjevka – Sjever, Park pravednika među narodima i Park Zvonimira Milčeca; u četvrti Trnje, Park Marije Ružičke Strozzi; u četvrti Novi Zagreb – Istok, Park dvadesetprvog stoljeća; te u četvrti Novi Zagreb – Zapad, Park 102. brigade Hrvatske vojske.

Vrijedi također napomenuti da se UPU-om planira novi park u Novom Zagrebu, prethodno opisan u radu, te također područje jezera Savica urbanističkim planom postati će eko-park. Javnim natječajima također se stvaraju nove parkovne površine u četvrtima Stenjevec, Javni perivoj Špansko na području parka hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata i Park oranice na potezu u ulicu Oranice; u četvrti Trešnjevka – Jug, Park Vrbani II, i Javni perivoj Prečko; u četvrti Trešnjevka – Sjever, javni park Selska – Baštijanova, javni park Zagorska – Selska – Baštijanova; te u četvrti Gornji grad – Medveščak, Park Jurkovićeve i Park Šestine.

Kako bi umanjili utjecaj ili spriječili zelenu gentrifikaciju na ugroženim područjima gradskih parkova kako postojećih tako i budućih, potrebne su mjere koje bi omogućile taj pothvat.

Smjernice koje bi mogle pomoći pri smanjenju učinka zelene gentrifikacije uključuju očuvanje pristupačnog stanovanja kroz razvoj programa za zaštitu postojećih stanovnika, poput subvencioniranih stambenih jedinica ili kontroliranih cijena najma, što može spriječiti raseljavanje zbog povećanja vrijednosti nekretnina. Također, aktivno uključivanje zajednice u planiranje projekata javnih zelenih površina omogućuje da se promjene usklade s potrebama zajednice i smanji rizik od gentrifikacije. Važno je osigurati ravnomjernu distribuciju koristi kroz politike koje osiguravaju jednak pristup novim zelenim prostorima i ekološkim prednostima za sve stanovnike. Regulacijom tržišta nekretnina, odnosno ograničavanjem spekulativne prodaje nekretnina u područjima koja doživljavaju zelenu obnovu. Takva regulacija može spriječiti nagli porast cijena stanovanja. Konačno, socijalno uključivim projektima trebali bi osigurati komponentu socijalne pravde, uključujući zapošljavanje lokalne radne snage ili razvoj programa obuke i obrazovanja povezanih s očuvanjem okoliša u svrhu edukacije i povezivanja zajednice određenog prostora.

7. Zaključak

Fenomen zelene gentrifikacije predstavlja ključni izazov u procesu razvoja gradskih parkova. Iako povećanje zelenih površina doprinosi ekološkoj održivosti i poboljšanju kvalitete života, neplanirane posljedice često su socio-ekonomskog pitanja. Uvođenje novih parkova i obnova urbanih prostora nerijetko vodi do povećanja vrijednosti nekretnina, što pritišće stanovnike nižeg socio-ekonomskog statusa i izaziva njihovo raseljavanje.

Kroz primjere gradova u kojima je zabilježena zelena gentrifikacija, možemo uočiti kako dobro osmišljeni zeleni prostori, unatoč namjeri da unaprijede kvalitetu života, ne rješavaju uvijek pitanja socijalne nejednakosti. Ovi projekti privlače nove, bogatije stanovnike, dok postojeći dotadašnji stanovnici često bivaju prisiljeni napustiti svoje domove zbog rastućih troškova stanovanja. Stoga, urbanisti i kreatori politika moraju pristupiti zelenim inicijativama na način koji osigurava očuvanje pristupačnih stambenih jedinica i uključivanje zajednica u proces planiranja. Sudjelovanje lokalnih zajednica može pomoći u osigurati korist novih zelenih površina svim građanima, a ne samo imućnijim pridošlicama.

Daljnji razvoj urbanih prostora trebao bi težiti ravnoteži između ekoloških, ekonomskih i socijalnih ciljeva kako bi gradovi postali istinski održivi, inkluzivni i otporni na društvene nepravde. Ključ je u osmišljavanju projekata koji ne samo da doprinose poboljšanju okoliša i kvalitete života, već i osiguravaju socijalnu pravdu kroz očuvanje pristupačnih stambenih jedinica te sprječavanje raseljavanja dugogodišnjih stanovnika. Održivi urbanizam mora uzeti u obzir specifične potrebe zajednica u kojima se provode projekti, pri čemu bi se prioriteta lokalnog stanovništva također uzeli u obzir. Aktivno sudjelovanje građana u planiranju urbanih zelenih površina omogućuje kreiranje prostora koji su prilagođeni stvarnim potrebama zajednice, a ne samo turistima ili novim stanovnicima s višim primanjima.

Ako se takvi projekti ne budu pažljivo planirali, oni bi mogli postati još jedna forma produbljivanja socijalne isključenosti i ekonomskih nejednakosti u gradovima. Zato je od iznimne važnosti da se u svaki projekt urbanog razvoja ugrađuju mehanizmi za zaštitu socijalne raznolikosti, poticanje solidarnosti unutar zajednica te razvoj inkluzivnih i ekološki održivih gradova. Samo na taj način zeleni projekti mogu doprinijeti dugoročnoj održivosti i pravednosti u urbanim sredinama.

8. Popis literature

1. Allies and Morrison (n.d.). London's Olympic legacy. Allies and Morrison, dostupno na <https://www.alliesandmorrison.com/projects/londons-olympic-legacy> (pristupljeno 27. srpnja 2024.)
2. Anguelovski I. i Connolly J.J.T. (2022). *The Green City and Social Injustice 21 Tales from North America and Europe*. Routledge. New York. USA.
3. Anguelovski I., Connolly J. J., Garcia-Lamarca M., Cole H., Pearsall H. (2018). New scholarly pathways on green gentrification: What does the urban 'green turn' mean and where is it going? *Progress in Human Geography*.
4. Azzali S. (2017). Queen Elizabeth Olympic Park: an assessment of the 2012 London Games Legacies. *City Territ Archit* 4, 11. <https://doi.org/10.1186/s40410-017-0066-0>
5. Blok A. (2019). Urban Green Gentrification in an Unequal World of Climate Change. *Urban Studies* 1–14. SAGE Publications. DOI: [10.1177/0042098019891050](https://doi.org/10.1177/0042098019891050)
6. Checker M. (2020). *The Sustainability Myth: Environmental Gentrification and the Politics of Justice*. New York university press. New York. USA
7. Dale A., Newman L. L. (2009). Sustainable development for some: green urban development and affordability. *Local Environment* Vol. 14, No. 7, August 2009, 669–68. Routledge. New York. USA.
8. Dooling S. (2008) 'Ecological gentrification: re-negotiating justice in the city', *Critical Planning*. U: Lees L., Phillips M. (2018). *Handbook of Gentrification Studies*. Edward Elgar Publishing Limited. Cheltenham. UK. Str. 331.
9. Dublin City Council, DBFL Consulting Engineers Limited, Bracegrade Limited Kevin Fitzpatrick Landscape Architecture, Buildcost Chartered Quantity Surveyors, COEN Consulting Engineers, Spraoi Linn Limited (2015) Weaver Park dostupno na: <https://landscape.coac.net/en/node/784> (pristupljeno 10. kolovoza 2024.)
10. Forczek-Brataniec U. i Jamioł K. (2024). The Role of Public Space in Building the Resilience of Cities: Analysis of Representative Projects from IFLA Europe Exhibitions. *Sustainability* 2024, 16, 5105. <https://doi.org/10.3390/su16125105>
11. Glass R. (1964.). London: Aspects of Change. MacGibbon & Kee. London. UK.
Gou F., Zhai W., Wang Z. (2023). Visualizing the Landscape of Green Gentrification: A Bibliometric Analysis and Future Directions. *Land*. 12, 1484.
12. Gould K. A., Lewis T. L. (2018). *Green Gentrification: Urban Sustainability and the Struggle for Environmental Justice*. Routledge. New York. USA.

13. Governing Mayor of Berlin - Senate Chancellery. (n.d.) 22@ Barcelona. Case study. Sa URLa Urban Sustainability Exchange Metropolis. Citiranje iz napisanog teksta.
<https://use.metropolis.org/case-studies/22-barcelona#casestudydetail>
(pristupljeno 25. srpnja 2024.)
14. Governing Mayor of Berlin - Senate Chancellery. (n.d.). Tempelhofer Freiheit urban open space. Case study. Sa URLa Urban Sustainability Exchange Metropolis. Citiranje iz napisanog teksta.
<https://use.metropolis.org/case-studies/germany-berlin-tempelhofer-freiheit-urban-open-space>
(pristupljeno 26. srpnja 2024.)
15. Kalasek R., Schneider A. (2021) Gradska zelena infrastruktura u Zagrebu – model dostupnosti. Tehničkog sveučilišta u Beču. Institut za prostorno planiranje. Beč. Austrija.
16. Klarin T.B., Korlaet L. (2022). Novozagrebačko naselje Dugave: novi model proizvodnje stambene zajednice. Život umjetnosti. Zagreb. Hrvatska.
17. Larondelle N i Lauf S. (2016). Balancing demand and supply of multiple urban ecosystem services on different spatial scales, Ecosystem Services, Elsevier, vol. 22(PA), str 18-31.
18. Lees L., Phillips M. (2018). Handbook of Gentrification Studies. Edward Elgar Publishing Limited. Cheltenham. UK.
19. Lehmann S., Mainguy G. (2010). Green Urbanism: Formulating a Series of Holistic Principles. S.A.P.I.E.N.S [Online], 3.2.
<http://journals.openedition.org/sapiens/1057>
(pristupljeno 21. srpnja 2024.)
20. Leonard P., Moore L., Flynn T., Phillips S., Redmond S., Craven F., Domhnaill D.M., Tubridy M., Bloxam J., Egan M. (2015). The Liberties Greening Strategy. Dublin City Council. Dublin. Ireland.
21. London Legacy Development Corporation (n.d.). Queen Elizabeth Olympic Park's L.O.N.D.O.N Campaign, sa URLa Queen Elizabeth Olympic Park. Citiranje iz napisanog teksta.
<https://www.queenelizabetholympicpark.co.uk/about-us/queen-elizabeth-olympic-parks-london-campaign>
(pristupljeno 27. srpnja 2024.)
22. Moskowitz P. (2017). How to Kill a City: Gentrification, Inequality, and the Fight for the Neighborhood, Nation Books, New York. USA.
23. Parque Central - Gustafson Prter + Bowman dostupno na:
<https://www.gp-b.com/valencia-parque-central>
(pristupljeno 06. kolovoza 2024.)
24. Smith N. (1996). The New Urban Frontier: Gentrification and the Revanchist City. Routledge. New York. USA.

25. Snaith B. (2015). The Queen Elizabeth Olympic Park: Whose Values, Whose Benefits?. Unpublished Doctoral thesis, City, University of London. London. UK.
26. Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba, 2024. IZMJENE I DOPUNE GENERALNOGA URBANISTIČKOG PLANA GRADA ZAGREBA 2024., dostupno na: <https://zagreb.hr/prijedlog-izmjena-i-dopuna-generalnoga-urbanistick/187664>, (pristupljeno 13. rujna 2024.)

9. Popis slika

1. **Slika 2.3.1.** Područja preobrazbe projekta 22@
Izvor: https://www.researchgate.net/figure/Development-areas-of-the-22-district-blue-line-overall-perimeter-red-line-business_fig2_340605091
2. **Slika 2.3.2.** HighLine Park
Izvor: <https://www.thehighline.org/about/>
3. **Slika 2.3.3.** Queen Elizabeth Olympic Park
Izvor: <https://www.queenelizabetholympicpark.co.uk/explore-park/parklands-and-playgrounds>
4. **Slika 2.3.4.** Obala naselja Nordhavn
Izvor: <https://media.istockphoto.com/id/1164345031/photo/portland-towers-in-nordhavn-district-in-copenhagen.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=RXUIHj84SFLmujdpmYHYJ0qH5szga1GsAd0uBbxjUw=>
5. **Slika 2.3.5.** Park Tempelhofer Freiheit
Izvor: <https://www.tempelhoferfeld.de/en/participate-get-involved/participation-model/>
6. **Slika 4.1.1.** Lokacija Olimpijski park kraljice Elizabete u Londonu, izradio Jutrović 2024
7. **Slika 4.1.2.** Prostor parka prije olimpijskih igara (lijevo), za vrijeme olimpijskih igara (sredina) i nakon olimpijskih igara (desno)
Izvor: <https://www.alliesandmorrison.com/projects/londons-olympic-legacy>
8. **Slika 4.2.1.** Lokacija Porta Nuova u Milanu, izradio Jutrović 2024
9. **Slika 4.2.2.** Porta Nuova iz zraka
Izvor: https://www.theplan.it/eng/whats_on/porta-nuova-milan-sustainable-neighborhood
10. **Slika 4.3.1.** Lokacija Tuindorpa u Amsterdamu, izradio Jutrović 2024
11. **Slika 4.3.2.** Park kod naselja Tuindorp, izradio Efendi Kurniawan 2022
Izvor: <https://rb.gy/u9zfbu>
12. **Slika 4.4.1.** Lokacija Centralnog parka u Valenciji, izradio Jutrović 2024
13. **Slika 4.4.2.** Centralni park iz zraka
Izvor: <https://valenciaparquecentral.es/sala-de-prensa/noticias-y-notas/parque-central-russafa-malilla>
14. **Slika 4.4.1.** Lokacija Centralnog parka u Valenciji, izradio Jutrović 2024
15. **Slika 4.4.2.** Centralni park iz zraka
Izvor: <https://valenciaparquecentral.es/sala-de-prensa/noticias-y-notas/parque-central-russafa-malilla>
16. **Slika 4.5.1.** Lokacija Weaver parka u Dublinu, izradio Jutrović 2024
17. **Slika 4.5.2.** Centralni park iz zraka
Izvor: <https://landscape.coac.net/en/node/784>
18. **Slika 5.1.1.** Parkovi i parkovi-šume Zagreba, izradio Jutrović 2024
19. **Slika 5.1.2.** Graf broja parkovnih površina grada Zagreba, izradio Jutrović 2024
20. **Slika 5.1.3.** Karta parkova i park-šuma četvrti Gornji grad - Medveščak, izradio Jutrović 2024
21. **Slika 5.1.4.** Karta parkova i park-šuma četvrti Maksimir, izradio Jutrović 2024
22. **Slika 5.1.5.** Karta parkova i park-šuma četvrti Gornja Dubrava, izradio Jutrović 2024
23. **Slika 5.1.6.** Karta parkova i park-šuma četvrti Črnomerec, izradio Jutrović 2024
24. **Slika 5.1.7.** Karta parkova i park-šuma četvrti Donja Dubrava, izradio Jutrović 2024
25. **Slika 5.1.8.** Karta parkova i park-šuma četvrti Stenjevec, izradio Jutrović 2024
26. **Slika 5.1.9.** Karta parkova i park-šuma četvrti Podsljeme, izradio Jutrović 2024
27. **Slika 5.1.10.** Karta parkova i park-šuma četvrti Novi Zagreb - Istok, izradio Jutrović 2024
28. **Slika 5.1.11.** Karta parkova i park-šuma četvrti Donji grad, izradio Jutrović 2024
29. **Slika 5.1.12.** Karta parkova i park-šuma četvrti Trnje, izradio Jutrović 2024
30. **Slika 5.1.13.** Karta parkova i park-šuma četvrti Trešnjevka - Sjever, izradio Jutrović 2024

31. **Slika 5.1.14.** Karta parkova i park-šuma četvrti Podsused – Vrapče, izradio Jutrović 2024
32. **Slika 5.1.15.** Karta parkova i park-šuma četvrti Trešnjevka – Jug, izradio Jutrović 2024
33. **Slika 5.1.16.** Karta parkova i park-šuma četvrti Novi Zagreb - Zapad, izradio Jutrović 2024
34. **Slika 5.1.17.** Karta parkova i park-šuma četvrti Peščenica – Žitnjak, izradio Jutrović 2024
35. **Slika 5.1.18.** Park Maksimir, izradio Jutrović 2024
36. **Slika 5.1.19.** Park Bundek i park dvadesetprvog stoljeća, izradio Jutrović 2024
37. **Slika 5.1.20.** Park Dugave, izradio Jutrović 2024
38. **Slika 5.1.21.** Park mladenaca, izradio Jutrović 2024
39. **Slika 5.1.22.** Park Novi Zagreb, izradio Jutrović 2024
40. **Slika 5.2.1.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2018.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
41. **Slika 5.2.2.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2018.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
42. **Slika 5.2.3.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2019.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
43. **Slika 5.2.4.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2020.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
44. **Slika 5.2.5.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2021.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
45. **Slika 5.2.6.** Kapitalna ulaganja grada Zagreba 2022.godine, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
46. **Slika 5.2.7.** Gustoća stanovništva grada Zagreba, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
47. **Slika 5.2.8.** Broj novoizgrađenih zgrada, izradio Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
48. **Slika 5.2.9.** Broj novih stambenih jedinica, izradio Jutrović 2024
izvor: Gradski ured za stratezijsko planiranje i razvoj Grada
49. **Slika 5.2.10.** Cijene nekretnina po metru kvadratnom (€) u godini 2024., izradio Jutrović 2024
Izvor: Agencije za nekretnine
50. **Slika 5.2.11.** Godišnji indeksni nizovi za zemljišta na području GUP-a Grada Zagreba, izradio: Jutrović 2024
Izvor: Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje, Služba za procjenu vrijednosti nekretnina
51. **Slika 6.1.1.** Utjecaj parkova i park-šuma na zelenu gentrifikaciju: Jutrović 2024
52. **Slika 6.2.1.** Potencijalna području ugrožena zelenom gentrifikacijom: Jutrović 2024

10. Popis priloga

1. **Tablica 5.1.1.** Površine parkova i park-šuma po gradskim četvrtima
Izvor: Open Street Map

Prilog 1. Tablica Parkova i Park-šuma grada Zagreba

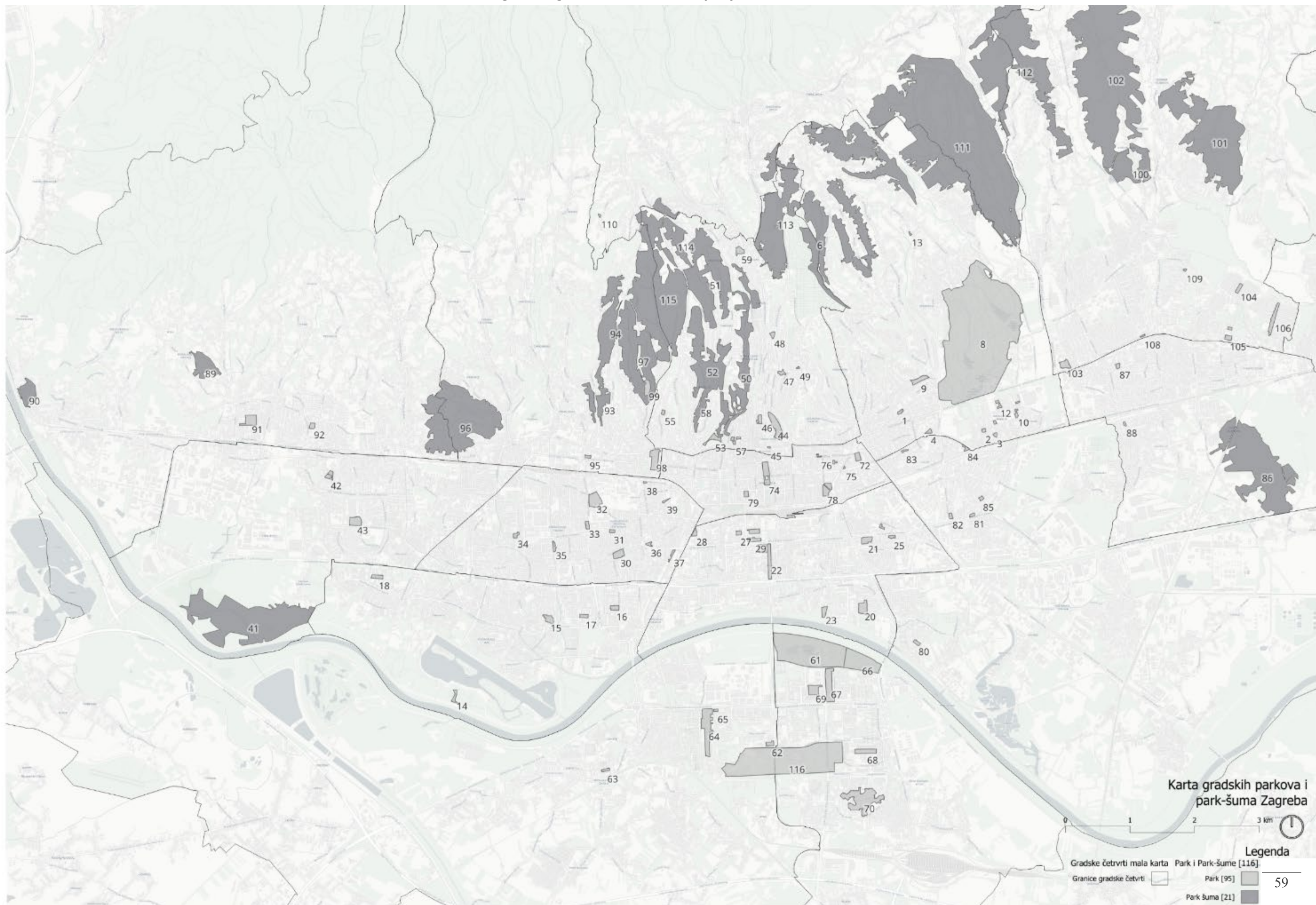
FID	VRSTA	IME	POVRŠINA (M2)	POVRŠINA (HA)	GRADSKA ČETVRT	DJELJENA GRADSKA ČETVRT	DJELJENA GRADSKA ČETVRT #2	EVIDENTIRANA PODRUČJA ZAHVAĆENA ZELENOM GENTRIFIKACIJOM	POTENCIJALNA PODRUČJA UGROŽENA ZELENOM GENTRIFIKACIJOM
1	Park	Park Otti Berger	3654.53	0.36	Maksimir			•	
2	Park	Park Augustina Kažotića	2968.33	0.29	Maksimir				
3	Park	Park Milovana Zoričića	2807.96	0.28	Maksimir				
4	Park	Park J. F. Kennedyja	4280.92	0.42	Maksimir				
5	Park	Park Brezik	2154.64	0.21	Maksimir				
6	Park šuma	Park šuma Mirogoj	371016.99	37.10	Podsljeme	Gornji grad - Medveščak			
7	Park šuma	Park šuma Remete	923382.24	92.33	Maksimir	Podsljeme			
8	Park	Park Maksimir	1910649.86	191.06	Maksimir				
9	Park	Park Ivana Šretera	15973.41	1.59	Maksimir				
10	Park	Park narodne zaštite	4485.91	0.44	Maksimir				
11	Park	Park Ravnice	1418.56	0.14	Maksimir				
12	Park	Park Šeferova	5086.23	0.50	Maksimir				
13	Park	Park Vjenceslava Miheteca	1267.4	0.12	Maksimir				
14	Park	Višeosjetilni park	9028.87	0.90	Trešnjevka - jug				
15	Park	Park 149. brigade hrvatske vojske	13774.6	1.37	Trešnjevka - jug				
16	Park	Park Hrvatskog proljeća	8927.51	0.89	Trešnjevka - jug			•	
17	Park	Park Serdnjaci	6465.8	0.64	Trešnjevka - jug				
18	Park	Park Emila Cossetta	9323.13	0.93	Trešnjevka - jug			•	
19	Park	Park Brezje	15510.19	1.55	Trnje			•	
20	Park	Park Marije Ružičke Strozzi	23072.96	2.30	Trnje				•
21	Park	Park 148. brigade Hrvatske vojske	14956.59	1.49	Trnje				
22	Park	Sveučilišna livada	26784.78	2.67	Trnje				
23	Park	Park Trnjanski nasip	10719.52	1.07	Trnje				
24	Park	Park nepoznatih ideja	3227.16	0.32	Trnje				

FID	Vrsta	Ime	Površina (m2)	Površina (ha)	Gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt #2	Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom	Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom
25	Park	Park Petra Stipetića	4106.2	0.41	Trnje				
26	Park	Park Adolfa Mošinskog	10959.78	1.09	Trnje			•	
27	Park	Park Martinovka	4811.75	0.48	Trnje				
28	Park	Park 5. studenoga	6008.17	0.60	Trnje			•	
29	Park	Park Stjepana Srkulja	11089.71	1.10	Trnje			•	
30	Park	Park Stara Trešnjevka	17620.76	1.76	Trešnjevka - sjever				
31	Park	Park Zvonka Špišića	3682.23	0.36	Trešnjevka - sjever				
32	Park	Park pravедника међу народима	37029.41	3.70	Trešnjevka - sjever				•
33	Park	Park Kate Šoljić	6248.68	0.62	Trešnjevka - sjever			•	
34	Park	Park Voltino	5431.64	0.54	Trešnjevka - sjever				
35	Park	Park Falerovo	5580.77	0.55	Trešnjevka - sjever				
36	Park	Park Zvonimira Milčeca	3852.94	0.38	Trešnjevka - sjever				•
37	Park	Park Florijana Andrašeca	3548.63	0.35	Trešnjevka - sjever				
38	Park	Park Vinka Tomljanovića	1313.85	0.13	Trešnjevka - sjever				
39	Park	Park ulice Božidara Adžije	2226.19	0.22	Trešnjevka - sjever				
40	Park	Park Mihaela Kneza	4283.24	0.42	Stenjevec				
41	Park šuma	Park-šuma Savska Opatovina	863737.66	86.37	Stenjevec				
42	Park	Park hrvatskih Pavlina	6108.77	0.61	Stenjevec				
43	Park	Park hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata	22885.61	2.28	Stenjevec			•	
44	Park	Park Ribnjak	42126.5	4.21	Gornji grad - Medveščak			•	
45	Park	Park međunarodnog priznanja Republike Hrvatske	739.49	0.07	Gornji grad - Medveščak			•	
46	Park	Park Opatovina	7187.95	0.71	Gornji grad - Medveščak			•	
47	Park	Park Glogovac	5661.35	0.56	Gornji grad - Medveščak				
48	Park	Park Slobodana Langa	5272.58	0.52	Gornji grad - Medveščak			•	

FID	Vrsta	Ime	Površina (m2)	Površina (ha)	Gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt #2	Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom	Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom
49	Park	Park Šalata	971.79	0.09	Gornji grad - Medveščak				
50	Park šuma	Park šuma Tuškanac	390372.83	39.03	Gornji grad - Medveščak			•	
51	Park šuma	Park šuma Kraljevec	524516.12	52.45	Gornji grad - Medveščak				
52	Park šuma	Park šuma Zelengaj	439423.76	43.94	Gornji grad - Medveščak			•	
53	Park	Rokov perivoj	13521.59	1.35	Gornji grad - Medveščak			•	
54	Park	Park Bele IV.	2106.5	0.21	Gornji grad - Medveščak			•	
55	Park	Park Hercegovačka	3418.2	0.34	Gornji grad - Medveščak				
56	Park	Perivoj biskupa Stjepana II	1518.02	0.15	Gornji grad - Medveščak			•	
57	Park	Art park	2144.78	0.21	Gornji grad - Medveščak			•	
58	Park	Park Zelengaj	4283.89	0.42	Gornji grad - Medveščak				
59	Park	Mallinov park	11662.9	1.16	Gornji grad - Medveščak			•	
60	Park	Park Grič	2397.18	0.23	Gornji grad - Medveščak			•	
61	Park	Park Bundek	453934.06	45.39	Novi Zagreb - Istok				
62	Park	Park 102. brigade Hrvatske vojske	7217.39	0.72	Novi Zagreb - zapad				•
63	Park	Park Dinka Fija	4378.81	0.43	Novi Zagreb - Zapad			•	
64	Park	Park mladenaca	77861.72	7.78	Novi Zagreb - Zapad				
65	Park	Park Vijeća Europe	2246.42	0.22	Novi Zagreb - Zapad				
66	Park	Park dvadesetprvog stoljeća	132936.61	13.29	Novi Zagreb - Istok				•
67	Park	Park Vjekoslava Majera	55376.54	5.53	Novi Zagreb - Istok			•	
68	Park	Park Travno	21884.69	2.18	Novi Zagreb - Istok				
69	Park	Perivoj Središće	24472.55	2.44	Novi Zagreb - Istok			•	
70	Park	Park Dugave	130474.36	13.04	Novi Zagreb - Istok				
71	Park	Park Envera Čolakovića	365.13	0.03	Donji grad			•	
72	Park	Park Bartula Kašića	9446.84	0.94	Donji grad			•	
73	Park	Park Zrinjevac	20058.93	2.00	Donji grad			•	
74	Park	Park Josipa Jurja Strossmayera	9094.99	0.90	Donji grad			•	
75	Park	Park kneza Zdeslava	669.67	0.06	Donji grad			•	
76	Park	Park fra Grge Martića	886.29	0.08	Donji grad			•	

FID	Vrsta	Ime	Površina (m ²)	Površina (ha)	Gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt #2	Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom	Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom
77	Park	Park 100. brigade Hrvatske vojske	2321.8	0.23	Donji grad			•	
78	Park	Park kralja Petra Krešimira IV	7515.42	0.75	Donji grad			•	
79	Park	Park kralja Petra Svačića	5858.66	0.58	Donji grad			•	
80	Park	Park Borovje	5249.52	0.52	Peščenica - Žitnjak				
81	Park	Park 99. brigade Hrvatske vojske	3291.11	0.32	Peščenica - Žitnjak				
82	Park	Park Donje svetice - Volovčica	3970.78	0.39	Peščenica - Žitnjak				
83	Park	Park Brazil	2424.27	0.24	Peščenica - Žitnjak			•	
84	Park	Park Vladimira Veselice	4626.45	0.46	Peščenica - Žitnjak				
85	Park	Park Volovčica	3192.76	0.31	Peščenica - Žitnjak				
86	Park šuma	Park šuma Čulinečina	859451.38	85.94	Donja Dubrava				
87	Park	Perivoj Ivane Brlić Mažuranić	4286.57	0.42	Donja Dubrava				
88	Park	Park Tomislava Ivčića	1937.27	0.19	Donja Dubrava				
89	Park šuma	Park šuma Lisičina	87769.46	8.77	Podsused - Vrapče				
90	Park šuma	Park šuma Susedgrad	69214.17	6.92	Podsused - Vrapče				
91	Park	Park 101. brigade Hrvatske vojske	28105.43	2.8	Podsused - Vrapče				
92	Park	Park Lujze Janović Wagner	6806.83	0.68	Podsused - Vrapče				
93	Park šuma	Park šuma Šestinski dol	100884.63	10.08	Črnomerec			•	
94	Park šuma	Park šuma Vrhovec	302210.03	30.22	Črnomerec				
95	Park	Park Ive Lole Ribara	3357.57	0.33	Črnomerec				
96	Park šuma	Park šuma Grmoščica	861649.12	86.16	Črnomerec	Podsused - Vrapče			
97	Park šuma	Park šuma Jelenovac	495008.5	49.50	Črnomerec				
98	Park	Park dr. Franje Tuđmana	35503.93	3.55	Črnomerec				
99	Park	Park Jelenovac	18656.29	1.86	Črnomerec				
100	Park šuma	Park šuma Granešina	207131.48	20.71	Gornja Dubrava			•	
101	Park šuma	Park šuma Oporovec	1012656.47	101.26	Gornja Dubrava				

FID	Vrsta	Ime	Površina (m ²)	Površina (ha)	Gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt	Dijeljena gradska četvrt #2	Evidentirana područja zahvaćena zelenom gentrifikacijom	Potencijalna područja ugrožena zelenom gentrifikacijom
102	Park šuma	Park-šuma Dankovečka šuma	1803964.19	180.39	Gornja Dubrava				
103	Park	Park prosinačkih žrtava	16003.66	1.60	Gornja Dubrava				
104	Park	Park poginulih dragovoljaca Trnovčice	7608.55	0.76	Gornja Dubrava				
105	Park	Park Diane Budisavljević	6935.29	0.69	Gornja Dubrava				
106	Park	Park Dubec	24349.39	2.43	Gornja Dubrava				
107	Park	Park Zlate Bartl	2670.06	0.26	Gornja Dubrava				
108	Park	Park dubravskih branitelja	1483.44	0.14	Gornja Dubrava			•	
109	Park	Park Žarka Manjkasa	1460.77	0.14	Gornja Dubrava				
110	Park	Park Dedići	1277.58	0.12	Podsljeme				
111	Park šuma	Park šuma Dotršćina	3132722.45	313.27	Podsljeme	Maksimir			
112	Park šuma	Park šuma Miroševčina	1195307.35	119.53	Podsljeme	Gornja Dubrava			
113	Park šuma	Park šuma Remetski kamenjak	612781.82	61.27	Gornji grad - Medveščak	Podsljeme	Maksimir		
114	Park šuma	Park šuma Prekrižje	155353.43	15.53	Gornji grad - Medveščak	Podsljeme			
115	Park šuma	Park šuma Pantovčak	1103757.46	110.37	Gornji grad - Medveščak	Črnomerec	Podsljeme		
116	Park	Park Novi Zagreb	705750.41	70.57	Novi Zagreb - Zapad	Novi Zagreb - Istok			•

11. Životopis

Igor Jutrović, rođen 19. lipnja 1995. godine u Zagrebu, završio je srednju Graditeljsku tehničku školu 2014. godine s odličnim uspjehom i stekao titulu arhitektonskog tehničara. Iste godine upisuje Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, gdje je završio dvije godine studija Arhitekture i urbanizma, a praksu je obavio u arhitektonskom birou de Architekten Cie, Zagreb.

Nakon što je 2018. godine prekinuo studij Arhitekture, započeo je rad kao tehničko-prodajni savjetnik, no želja za usavršavanjem dovela ga je do ponovnog nastavka obrazovanja 2019. godine, kada upisuje preddiplomski studij Krajobrazne arhitekture na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Tijekom akademskog obrazovanja, Igor je aktivno sudjelovao na različitim natjecanjima i projektima. Ističu se njegovi uspjesi 2022. godine, kada je u timu osvojio treće mjesto za urbanističko-arhitektonsko rješenje sekundarnog gradskog središta Rujevica u Rijeci te peto mjesto za idejno rješenje Spomen obilježja hrvatskim braniteljima Domovinskog rata. Također, njegov tim osvojio je prvo mjesto na volonterskom natjecanju za idejno rješenje atrija i predvrta Osnovne škole Rudeš. Uz obaveze na fakultetu svoj rad, usavršavanje i vještine razvija na poslovima u Talijanskoj školi mode i dizajna kao predavač na predmetima AutoCAD, SketchUp osnovni, SketchUp napredni i Lumion, te rad u firmi Ekomena kao GIS specijalist u izradi prostornih planova. Na zadnjoj godini studiranja surađivao je na projektima krajobraznog uređenja, kao što su Glavni projekt krajobrazne arhitekture Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu, Glavni projekt parka Anđela u Karlovcu, te Inventarizacija i procjena stanja stabala u drvoredu lipa u naselju Blato na Korčuli. Uz to obnašao je dužnosti na fakultetu kao demonstrator na kolegijima Osnove krajobraznog planiranja, Zaštitno okolišno planiranje – Studio, Krajobrazno planiranje – Studio i Krajobrazna tehnika.

Vještine koje je stekao kroz cijeli period svoga obrazovanja sastoje se od naučenih i savladanih programa kao što su AutoCAD, SketchUp, Lumion, ArchiCAD, QGIS, ProVal, Rinocerus, Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign, te Microsoft Office.